

ชีวิตอันร้อนรุ่มเนजर ไม่มีหลักประกันให้คาดหวังอะไรได้เลย เราไม่เคยรู้ว่าจะต้องเดินทางโยกย้ายกันเมื่อไร รู้แต่เพียงว่า พอถึงฤดูกาลโยกย้ายแต่ละปีจะต้องเตรียมตัวเก็บของกันทุกปี ของหนักๆ ที่ยากแก่การขนย้าย หรือต้นหมากรากไม้ที่ปลูกไว้ ก็แจกจ่ายถวายวัดทุกครั้งไป ทั้งเนื้อทั้งตัวจึงมีแต่เพียงกระเป๋าเสื้อผ้าคนละใบ ไม่มีเครื่องรุงรังหัวใจ ไม่เคยอาลัยอาวรณ์ ใครจะวิ่งเต้นโยกย้ายกันไป อยู่ในที่ซึ่งจะบันดาลให้ร้ายวร้ายฟ้าเพียงไรเราไม่เคยทำ ไม่เคยสนใจ มีแต่ความยินดีที่ได้เปลี่ยนสถานที่พบปะผู้คนใหม่ๆ เราจึงมีสภาพไกล่รุดงค์เข้าไปเต็มที ไม่ติดสถานที่ ไม่ชอบหิว ไม่วิตกกังวล ไม่สะสมในทุกสิ่ง เพียงมีชีวิตอยู่รอดก็นับว่าเป็นบุญ บุญที่ได้สร้างสมแต่คุณความดี ทำให้ผู้อื่นอยู่เย็นเป็นสุข ทำประโยชน์ให้เขาเหล่านั้นให้ได้ดีที่สุดเท่าที่สามารถ ก็นับว่าไม่เสียชาติเกิด ได้พบได้รับรสและแสงแห่งธรรมของพระพุทธองค์บรรจุไว้ในดวงใจเต็มเปี่ยม คุณความดีเหล่านั้นได้ประดับประดาให้อยู่รอดปากเหยี่ยวปากกามาได้

ทั้งนี้โดยที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดา ได้ทรงถ่ายทอดหลักธรรมะแสดงไว้ให้แก่พระสาวกสงฆ์ทั้งหลาย เพื่อนำมาสั่งสอนประดับสติปัญญาของผู้คนอันเกิดมาด้วยกิเลสตกอยู่ท่ามกลางกิเลส เราทุกคนเกิดความปิติซาบซึ้ง สำหรับผู้เขียนนั้น ถึงกับน้ำตาาร่วงพรูเมื่อคลานเข้าไปกราบแทบเท้าท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน แห่งวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อกราบลาไปรับงานใหม่ในภาคกลาง ได้รู้ซึ่งเป็นอย่างยิ่งว่า ในเสี้ยวหนึ่งของชีวิตอันทุกข์ยากหนักหนานี้ เราได้พบแสงสว่างกระจ่างแจ้งจากธรรมะโดยท่าน ทำให้เข้าใจในความจริงของการที่ต้องเกิดมามีชีวิตอยู่ และจะอยู่ต่อไปอย่างไร ตายอย่างไร จึงจะหลุดพ้นจากกิเลสและความหลงในทุกข์ๆ สิ่งได้ เกิดความเห็นใจ เมตตาไปหมด ทั้งผู้คน สัตว์ มิตร ศัตรู

ท่านอาจารย์สอนมิให้เป็นผู้คับแคบทั้งความคิด สติปัญญา การกระทำ ตลอดจนกิริยาวาจา ท่านจึงเป็นประดุจกระจกเงาอันเที่ยงตรงส่องให้เราได้เห็น ได้รู้จักตัวเอง และแนะนำแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ให้ทันที ด้วยธรรมะและเมตตาอันใสสะอาด จนกระทั่งพวกเราทุกคนพอจะมีสติปัญญารอบรู้ขึ้นมาบ้าง พระเดชพระคุณนั้นยิ่งใหญ่มหาศาลนัก น้ำตาแห่งความปิติตื่นตันที่มีโอกาสได้เป็นศิษย์ของท่านจึงไหลพรูไม่รู้หยุด สุดท้ายจะห้ามได้จึงต้องได้ปล่อยไปเลยตามเลย ถือเสียวสังขารไม่ใช่ของเรา บังคับไม่ได้ ห้ามมันให้หยุดมันฟังเสียงที่โชนเล่า ท่านอาจารย์บ่นขึ้นเบาๆ ว่า

“ศิษย์พระกรรมฐาน ทำไมเป็นอย่างนี้วะ” ได้ยินแล้วก็ยิ้มทั้งน้ำตา ในใจก็เถียงว่า มันร้องของมันเอง

“มากราบลาไปรับราชการภาคกลาง ไม่ทราบว่าจะอีกเมื่อไรจะได้มากราบทำท่านอาจารย์อีก” กราบเรียนท่านแล้วพยายามเช็ดน้ำตาให้แห้ง ท่านอาจารย์นั่งฟังเฉยเมยสงบ แน่วแน่ เพราะท่านเห็นเป็นเรื่องธรรมดาโลก ผู้เขียนบ่นต่อไปอีกว่า

“ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ บ้านก็ไม่มีให้ ไม่ทราบว่าจะไปอยู่ที่ไหนได้ แต่ก็ต้องไป ตายตาบหน้า ก็นายเขาสั่งให้ไปก็ต้องไป เขาไม่สนใจว่า เราจะไปอยู่ที่ไหนอย่างไร” กำลังจะแผลงสับหน่วยงานของเราให้ท่านฟัง ท่านอาจารย์เพื่อจะฟังจึงสอนคนขึ้นขึ้นว่า

“จำไว้ เรานะ บ้านที่อยู่ นั้น จะเล็กน้อยหรือใหญ่โตอะไรก็ตาม ไม่สำคัญ หรือจะ หุหุหุหุฟูฟ่าอะไรก็ไม่สำคัญทั้งสิ้น ทุกอย่างมันอยู่ที่ใจของเราเท่านั้นว่าจะทำให้มันหุหุหุหุฟูฟ่าเพียงไหนก็ได้” ท่านอาจารย์เตือนสติ ได้ยินท่านเตือนเท่านั้นที่รู้ว่าที่อยู่ใหม่ของเราที่จะได้พบนั้นเป็นอย่างไร เดาอนาคตตัวเองได้ถูก ที่นี้ก็หันมาตั้งหน้าดูเคี้ยวเชียวขู๋ ตะคอกตัวเอง ด้วยความรำคาญที่น้ำตาไม่ยอมหยุดไหล ห้ามอย่างไรมันก็ไม่ฟัง จนผู้คน และลูกน้องทั้งหลายที่ไปด้วยแปลกใจ เพราะไม่เคยเห็นบทนี้มาก่อน มีแต่ชื่อเสียงในทาง หัวแข็งอวดดี เต็ดขาดมาโดยตลอด อยู่ๆ ก็บ่นน้ำตา ร้องไห้ต่อหน้าครูบาอาจารย์ จนท่าน เย้าด้วยเมตตาว่า

“เฮ้ย พอไปเจอครูอาจารย์ใหม่เข้า ก็ลืมหลวงตาบ๊วเท่านั้นละว่า”

“ไม่มีทางค่ะ” กราบเรียนได้เท่านั้นก็พูดไม่ออก ท่านอาจารย์เวทนาเต็มที สอนขึ้น สั้นๆ เฉียบขาดนักกว่า

“พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ที่ไหน อยู่ในหัวใจของตัวมิใช่หรือ? ครูอาจารย์ ก็อยู่ที่นั่นแหละ จะมานั่งร้องไห้ทำไม หา”

“ก็ไม่ได้อยากร้อง น้ำตามันออกของมันมาเอง” คนชอบเถียงอดไม่ได้ ท่าน อาจารย์หัวเราะ ลูกขึ้นเข้าไปในห้อง หยิบของอย่างหนึ่งออกมาส่งให้แล้วสั่งว่า

“เอ้า เอาไป ไม่เคยให้ใครนะนี่ แต่สำหรับรายนี้จะให้ แล้วอย่าถือโรไปให้ใครๆ เขาเห็นละ เดี่ยวใครๆ ก็จะมาแค้นมาจะเอาบ้าง เราไม่มีจะให้ มีอยู่เท่านี้แหละ อย่าเที่ยว อวดใคร เดี่ยวเราเดือดร้อน” ผู้เขียนก้มลงกราบรับของที่ท่านมอบให้ด้วยความเมตตาและ เข้าใจลูกศิษย์แต่ละคนเป็นอย่างดี ท่านหยั่งน้ำใจทราบได้ทุกระยะ แล้วให้ศีลให้พรเป็นที่ จับใจว่า

“ขอให้เจริญทั้งทางโลกและทางธรรม ให้ธรรมะที่อาจารย์สอนสัมผัสอยู่ในหัวใจ ตลอดไป “พุทโธ” ที่ภาวนาแปลว่า ผู้รู้ ผู้ฉลาด ให้มันปฏิบัติสวดมนต์ภาวนาอย่าได้ขาด อย่าได้ทอดทิ้งในการสร้างความคิด ให้รู้เท่าทันเล่ห์กลของกิเลสที่เข้ามาทุกรูปแบบ ให้มีสติปัญญารอบตัว ลึกซึ้ง ละเอียดขึ้นทุกขณะ เอาดีให้ได้ อย่าให้เสียชาติเกิด เร่งความเพียร

ให้มากเป็นการเพิ่มพลังให้แก่ตนเอง ฟังตัวเองให้ได้ ไม่ต้องเกาะอยู่กับครูอาจารย์ ตลอดเวลา จะได้พาตัวเองให้หลุดพ้นความทุกข์ได้ ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง นอน ให้มีสติ พิจารณาความทุกข์ ความสุขนั้นๆ สิ่งทั้งหลายเป็นเพียงมายา ธรรมเท่านั้นที่เป็นของจริง เป็นความจริง ทำให้กล้าหาญไม่ซีซลาดหวาดกลัวอะไรเลย แม้กระทั่งที่สุดคือความตาย เท่านั้นละ ไปได้แล้ว”

ท่านอาจารย์สอนอย่างมั่นคง เด็ดเดี่ยว และวางใจกับธรรมที่ท่านสอนไว้ดีแล้ว แม้จะมีคนตั้งข้อสงสัยอย่างผู้เขียนรวมอยู่ด้วย ก็โดนธรรมะจากท่านปราบเสียเรียบร้อย เคยกราบเรียนท่านว่า รู้สึกว่าตัวเองสุภาพราบเรียบนี้มันวสันเป็นกอง นับแต่โดนท่านอาจารย์หวดเอาแรงๆ ด้วยไม้เรียวหรือฝีปากของท่าน แต่ท่านกลับตอบว่า ยังใช้ไม่ได้หรอก จะต้องให้ดีกว่านี้ นิ่มกว่านี้ เรียบร้อยกว่านี้อีก ก็เลยสารภาพว่า ตัวเองเป็นเสมียนก่อนดินสุดแต่ท่านอาจารย์จะทุบตีขัดเกลากลัด เพราะเมื่อสำเร็จเป็นภิกษุขึ้นมาแล้ว ก็ย่อมจะเป็นของดีมีประโยชน์และสวยงามด้วย ส่วนท่านอาจารย์นั้นก็จะต้องเหน็ดเหนื่อยเป็นอย่างยิ่ง ท่านสอนเราทุกคนว่า

“มนุษย์นั้นเป็นชาวโลกที่ฉลาดที่สุด สอนยากที่สุด แต่เมื่อทำได้สำเร็จก็จะได้คนดี ที่สุด มนุษย์ที่ดีเลิศที่สุด”

ผู้เขียนกราบลาท่านอาจารย์ออกมาด้วยน้ำตา ทั้งที่มีได้คร่ำครวญสะอึกสะอื้น แต่น้ำตาไหลรินไม่รู้จักหยุดจนราคาญตัวเอง ความรู้สึกโศกเศร้าอาลัยไม่มีเลย มีความปีติตื่นตัน ไม่มีความรู้สึกว่าเหวอ้างว้าง เพราะท่านอาจารย์อยู่ในหัวใจของเราทุกคนดังที่ท่านบอกไว้แล้วไม่ได้ห่างหายไปไหน คำสั่งคำสอนอันเด็ดเดี่ยว มั่นคง แน่วแน่ของท่านยังก้องอยู่ในสำนึก ซึมซาบเข้าไปในทุกอณูของร่างกายและจิตใจ ท่านอาจารย์วางเฉยกับการร่ำลาของลูกศิษย์เพราะท่านทราบแน่นอนแล้วว่า ธรรมะที่ท่านนำมาสั่งสอนพวกเราทุกครั้งที่ได้พบกันนับเป็นเวลาแรมปี ได้ซาบซึ้งซึมอยู่ในดวงใจของศิษย์ทุกคนแล้ว ไม่มีสิ่งใดจะต้องเป็นห่วง เพราะผู้รับ รับผิดชอบ ไม่มีวิจิกจกฉานในธรรม ไม่เป็นผู้มีปัญหา หรือสร้างปัญหาให้แก่ใครๆ ในสังคม และจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยคนอื่น และไม่มีอุปสรรคในการเพียรภาวนาต่อไปอีกแล้ว ส่วนจะทำได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับหน้าที่การงานของแต่ละคนที่ต้องรับผิดชอบ

“อย่าไปว่าคนอื่นเขา ตัวเรานั้นดีแล้วหรือ?”

“ให้เร่งปฏิบัติภาวนา ตายแล้วทำไม่ได้นะ”

สองประโยคสำคัญนี้ มีคุณค่ามหาศาล และเราต่างปฏิบัติตามกันโดยเคร่งครัด พอจะเอ่ยปากถามใครให้ปวดสอปวดร้อนตามสันดานเดิมที่เป็นคนปากเปราะ คำสอนอันเด็ดขาดของท่านอาจารย์พระมหาบัวจะดั่งขึ้นทันทีทันใด ทำให้สงบ ระวังโทษ หุบปาก

ได้สนิททีเดียว ที่เคยจะ “ลับเขี้ยวไว้กัดกัน” ดังที่ท่านอาจารย์ว่า ก็เป็นอันว่าจบลงได้ ไม่มีปัจจัยให้สืบทอดเนื่องเป็นเวรเป็นกรรมกันต่อไป ไม่ต้องแยกเขี้ยวตีหน้ายักษ์หน้ามาร ใครจะพูดจាក้าวร้าวล่วงเกิน ดูหมิ่นเหยียดหยามอย่างไรก็วางใจได้ มีแต่ความเฉย เรียบ เงียบ และเงียบเพื่ออะไรกันเล่า? ก็เพื่อความหลุดพ้นไปตามขั้นตอน ไม่ต้องเจอะเจอกับสิ่งที่ตนไม่ชอบต่อไปและตลอดไป ทุกชาติ ทุกภพ ทุกภูมิ ไม่มีปัจจัยให้ต่อเนื่อง “ตัดปัจจัยให้ขาด ทำเดี๋ยวนี้ ทำทันที” ท่านอาจารย์สอนไว้ดีแล้ว ถ้าทำได้ก็จะถามตัวเองและจะได้รับคำตอบในทันที “ตัวเรานั้นดีแล้ว...หรือ?” ถ้าดีแล้วจะไม่หวั่นไหวในทุกๆ สิ่ง เรากำลังเพียรพยายามอยู่แล้วอย่างดีที่สุด

ด้วยกาย วาจา และดวงใจ ขอกราบนมัสการสยบแทบเท้าท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน แห่งวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ด้วยสำนึกในพระเดชพระคุณอันหาที่สุดมิได้ ที่ท่านได้กรุณาเมตตาสั่งสอนอบรม ชูต เคาะ ชัดเกล้า ชะล้างกิเลสในหัวใจของผู้เขียนและคณะศิษย์กลุ่มเล็กๆ กลุ่มนี้ให้บรรเทาเบาบางลง และคงจะสะอาดหมดจดได้ในที่สุด ความสว่างผ่องแผ้วในดวงใจ ซึ่งมีท่านอาจารย์สถิตอยู่ เป็นจุดดวงประทีปส่องไสวให้มองเห็นปัญหาและแก้ได้ด้วยปัญญาอันฉลาดลึกซึ้ง ไม่พรั่นพริ้งต่อสิ่งใด มีความมองอาจกล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคอันเป็นกลอุบายของกิเลสทุกรูปแบบ แม้จะต้องตกอยู่ท่ามกลางกระแสของกิเลสอันเชี่ยวกรากในสังคมนมนุษย์ ก็ขอให้ธรรมะของพระพุทธองค์ที่ ท่านอาจารย์ได้ถ่ายทอดสั่งสอนอบรมด้วยวิธีการต่างๆ ดำรงคงมั่น กล้าสู้กับกระแสกิเลสเหล่านั้นได้ ขอพระเดชพระคุณ บารมีธรรมอันล้ำเลิศ สะอาดบริสุทธิ์ของท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นที่พึ่งแก่บรรดาศิษย์ตลอดไป อย่าให้ต้องเสียท่าต่อกิเลสเหล่านั้นได้เลย ไม่ว่าจะหลากไหลมาในรูปใด ก็ขอให้มัสติได้คิดและคิดได้ทุกครั้งไปด้วยเถิด เจ้าพระคุณ***

หลังจากที่ได้กราบลาท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน ลงมาอยู่ภาคกลาง ผู้เขียนและคณะต่างก็ตั้งใจไว้ว่า จะต้องขึ้นไปกราบท่านอาจารย์กันอีก นึกถึงท่านที่ไรก็น้ำตาาร่วงทีนั้น เหมือนลูกที่ต้องจากพ่อแม่ รู้สึกว่าเหวอยู่ตลอดเวลา เขียนจดหมายขึ้นไปกราบเรียนสารภาพความในใจว่าเคารพบูชาท่านมากเพียงไร ท่านไม่เคยตอบ ถ้าจะมีก็ให้พระที่ทำหน้าที่คล้ายเลขานุการของท่านตอบมาแทนว่ามีธุระอะไรก็ให้เขียนไปสั้นๆ เอาแต่ใจความ ทำให้ลูกศิษย์ได้สติทันทีว่า เราออกจะเพ้อเจ้อมากไปแล้ว จึงต้องหยุดเขียน ส่วนการส่งเงินไปถวายร่วมทำบุญกุศลกับท่านยังทำอยู่เสมอตามวาระต่างๆ กัน ท่านก็จะตอบเพียงสั้นๆ ว่า “ได้รับแล้ว ขอให้บุญมากๆ นะ”

เป็นเวลาเกือบสองปีเต็มที่ต้องจากครูบาอาจารย์ ได้แต่นึกน้อยใจในวาสนาของตัวเองว่า ทำไมหนอใครๆ เขาไปวัดป่าบ้านตาดกันได้ทุกเดือน ไปปฏิบัติภาวนาด้วยความพร้อมทุกประการ มีแต่เราเท่านั้นที่ไม่พร้อม จึงได้แต่อาศัยการสวดมนต์ภาวนาไปตามที่ครูบาอาจารย์เคยสั่งสอนกันมา แม้ตัวจะไปไม่ได้ แต่ให้ใจสงบร่มเย็นเข้าไว้แล้ว ครูบาอาจารย์ท่านก็อยู่ใกล้ตัว อยู่ในหัวใจของเราเองจริงๆ ขอบรมิ์ท่านช่วยชี้แนะแนวทางต่างๆ ที่เราติดขัด ให้มีสติปัญญาแก้ไขปัญหาของตัวได้สำเร็จทั้งในด้านการงานและในการปฏิบัติภาวนา ซึ่งก็นับเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่สามารถจะทำได้ และมีความอบอุ่นใจเสมอ สามารถตัดสินใจในงานต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว แน่นอน ความหวาดกลัวกริ่งเกรงต่างๆ หายไปจนหมดสิ้น

“พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ที่ไหน อยู่ในหัวใจตัวเองไม่ใช่หรือ ครูบาอาจารย์ก็อยู่ที่นั่นแหละ จะมานั่งร้องให้ทำไม หา?”

เสียงที่ท่านดุด่าด้วยเมตตา ยังคงอยู่ในหูไม่เคยลืมเลย และเชื่อว่าท่านอาจารย์ก็ไม่ลืมลูกศิษย์เช่นกัน จะเห็นได้จากเมื่อมีเพื่อนพ้องคนรู้จักกันไปกราบท่าน ท่านจะสั่งมาว่าให้บอกลูกศิษย์คนนั้นคนนี้ด้วยนะว่าคิดถึง ไม่เห็นไปเยี่ยมอาจารย์บ้างเลย จนกระทั่งวันหนึ่งมีเพื่อนๆ ทหารรถตู้มาได้หนึ่งคัน จึงช่วยกันขับรถฝ่าฝนเดือนกันยายนลุยไปบนถนนโคลนระหว่างขอนแก่นไปอุดร กรมทางกำลังรื้อถนนสร้างใหม่ แต่พวกเราไม่รู้ว่ามีผู้คนเขาพากันใช้เส้นทางอื่น จึงขับรถไปบนทางนั้น ทำให้รถเสียการทรงตัวเกือบจะลื่นลงถนนไปหลายครั้ง เมื่อถึงอุดรฯ เป็นเวลามืดค่ำ ทุกคนเหนื่อยและเพลีย จึงพากันเข้าที่พัก และเข้าไปกราบท่านในตอนเช้า รอให้พระและท่านอาจารย์ฉันแล้วเราจะได้คุยกับท่านบ้าง เมื่อไปถึงวัดผู้คนบางตาลงไป มีแต่คณะของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเพิ่งย้ายไปใหม่กำลังคุยกับท่านอยู่ ท่านอาจารย์กำลังสอนเรื่องบาปบุญคุณโทษว่าเป็นของมีจริง อะไรที่เป็นบุญให้เร่งทำ สิ่งที่เป็นบาปแล้วอย่าทำหรือเข้าใกล้เลย ท่านสอนย้าแล้วย้าอีก เมื่อหัวหน้าคณะของเราคลานเข้าไปกราบอยู่เบื้องหลังท่านก็หันมาถามว่า

“มาถึงเมื่อคืนนี้หรือ?” เราทุกคนก้มลงกราบ ท่านอาจารย์บอกว่า

ขณะนี้กำลังปวดหลัง เดี่ยวจะกลับกุฏิแล้ว ต้องให้พระท่านช่วยประคบด้วยยาไทย” แล้วท่านก็หันไปยิ้มกับคณะท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอีก ให้ระลึกเสมอถึงบาปบุญคุณโทษ เพราะเป็นของมีจริง คุยอีกสักครู่ ท่านก็หันมาบอกว่า

“จะลุกไปแล้วนะ กลับกันเสียทีซิ” ผู้เขียนซึ่งเป็นคนปากเปราะกราบเรียนขึ้นว่า

“ดูท่านอาจารย์ซิ เพิ่งมาถึงแท้ๆ ท่านก็ไล่ให้กลับ”

“เอ-ก็บอกว่าพระท่านรอจะประคบหลังอยู่ จะให้ท่านรอนานได้รึ เสียเวลาของท่านนะ”

“ท่านอาจารย์จะประคบนานไหมคะ พวกเราจะได้อร” พยายามอีกหนแต่ไม่สำเร็จ ท่านหันมาดู

“ไม่ให้อร บอกให้กลับก็กลับซิ”

“โธ่ ก็ขับรถฝ่าฝนลุยโคลนมาจากกรุงเทพฯ ตั้ง ๖๐๐ กิโลเมตร และตั้งสองปีแล้ว ไม่ได้มาราบเท่าท่านอาจารย์เลย มาถึงท่านก็ไล่ให้กลับ” ท่านอาจารย์เลยดูส่าทักเข้าอีก

“ก็ดีแล้วนี่ สองปีถึงมาหาครูบาอาจารย์ที ก็ต้องไล่ให้กลับอย่างนี้แหละ จะได้อรรู้สึกเสียบ้าง โดนบ้างแหละดี ที่คนอื่นเขาทำไม่มากันได้ทุกวัน...”

“ก็หนุอยู่กรุงเทพฯ นี้คะ” ผู้เขียนอดเถียงไม่ได้

“นั่นแหละ จะอยู่ไหนก็ตาม สองปีมาทีก็ต้องเจออย่างนี้ละ” คราวนี้ลูกศิษย์หัวเราะ เพราะรู้ว่าท่านกำลังสอนเราอย่างเจ็บแสบ ทั้งที่ท่านก็นึกถึงลูกศิษย์กลุ่มนี้อยู่เหมือนกัน ผู้เขียนหาเรื่องกราบเรียนต่อ

“หนูจะมาเรียนท่านอาจารย์เรื่องหนังสือด้วยคะ”

“อ้อ-หนังสือยุ่งๆ นั้นนะหรือ ตัวทำตัวก็ยุ่งไปคนเดียวซิ จะให้อาจารย์ไปยุ่งด้วยเรื่องอะไร เราไม่อยากยุ่งด้วยหรอก รู้บ้างไหมว่าขณะนี้ผู้คนหลังไหลมาวัดป่าบ้านตาดมากมาย ตัวก็มีหัวใจ เราก็มีหัวใจ ตัวไม่ต้องรับแขกก็ไม่ต้องเหนื่อย แต่เราต้องรับแขก เราก็เหนื่อยนี้หว่า เอาละ จะลุลละนะ” ท่านพูดจบก็ลุกไปกราบพระประธาน ลงจากศาลา พวกเราก็มลกราบเมื่อท่านเดินผ่าน แล้วนั่งหน้าแท่งอยู่บนศาลา สักครู่หนึ่งพระท่านก็เข้ามาเก็บกวาดปัดถู โดยไม่สนใจคนที่เดินทางไกลเลยสักองค์เดียว จึงต้องพากันขับรถกลับด้วยใจที่ห่อเหี่ยว แต่หันไปสั่งเสียกับประตูดัวไว้ว่า จะต้องกลับมาอีกแน่นอน “ไม่มีวันเข็ดหรอก จะบอกให้” เราสาบาน

ในระยะนั้นผู้เขียนเริ่มทำหนังสือ “เรื่องที่คุยกัน” พิมพ์เป็นของขวัญวันปีใหม่ พ.ศ.๒๕๒๘ สำหรับแจกผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและสภธรรมิกทั่วไป จำนวนเพียง ๑,๐๐๐ เล่ม ปรากฏชัดในเมตตาบารมีของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะมีผู้ร่วมสมทบทุนเป็นจำนวนมาก ค่าพิมพ์หนังสือสามหมื่นห้าพันบาท แต่เราได้เงินจากผู้มีใจเป็นกุศลศรัทธา เลื่อมใสเป็นจำนวนถึงห้าหมื่นบาท เมื่อเพียงพอกับความต้องการแล้วก็ปิดรับเงิน เมื่อหนังสือเสร็จออกมาแล้วมีเงินเหลืออีกหนึ่งหมื่นห้าพันบาท จึงได้รวบรวมเพื่อนๆ ที่อยากขึ้นไปกราบท่านอาจารย์ให้ลางานพร้อมกัน เพื่อนำปัจจัยที่เหลือไปถวายมอบให้วัดป่าบ้านตาดใช้ในกิจการที่จำเป็นต่อไป เมื่อทุกคนพร้อมแล้ว ก็เขียนจดหมายขึ้นไปกราบเรียนว่า จะมาราบท่านในวันที่เท่านี้

ก่อนออกเดินทางเพียงวันเดียวก็ได้รับจดหมายตอบมาว่า ในวันที่เราจะไปกราบท่านนั้น ท่านจะไม่อยู่ที่วัด มีธุระต้องไปทำ แต่เมื่อคณะศิษย์ได้ตั้งใจว่าจะไปแล้วก็ต้องไปคิดกันว่า เราคงตามหาท่านที่วัดใดวัดหนึ่งได้แน่นอน คิดด้วยความประมาทดังนี้ ก็พากันออกเดินทาง ไปถึงแล้วก็ไม่ได้พบจริงๆ จึงถวายเป็นปัจจัยไว้กับท่านปัญญาวัฑโฒ ซึ่งเป็นพระอาวุโสรองจากท่านอาจารย์ ท่านปัญญาวัฑโฒ เป็นชาวอังกฤษ เป็นวิศวกรมาก่อน ขณะนี้บวชได้ ๒๐ พรรษาแล้ว ท่านปัญญาเป็นพระสุภาพอ่อนน้อมเป็นอย่างยิ่ง ท่านอาจารย์เคยเล่าให้ฟังว่า ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมาไม่เคยดูท่านเลย เพราะท่านปัญญาปฏิบัติดีปฏิบัติชอบพร้อมทุกประการ กราบเรียนถามท่านปัญญาว่า ท่านอาจารย์ไปไหนก็ไม่มีใครทราบ เพราะท่านไม่เคยบอกใคร จะกลับเมื่อไรก็ไม่มีใครทราบ

เราเลยใช้วิธีเดาสุ่ม วัดไหนที่ท่านอาจารย์เคยไปเราก็ตามขั้บรถตะลุยฝุ่นเข้าไปถึงวัดป่าดานวิเวก ที่ท่านอาจารย์เคยเล่าว่า เอาหมูปามาปล่อยไว้ ก็ได้พบท่านอาจารย์ทูลพระอาจารย์ทูลบอกว่า เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ท่านหนีคนมาพักที่นี่ เพราะเหน็ดเหนื่อยต่อการรับแขกมาก ท่านอาจารย์พระมหาบัวนั้นเวลาท่านไปไหนไม่มีใครทราบ และไม่มีใครกล้าถาม คราวนี้เราก็เลยพากันขั้บรถกลับ แวะขอนแก่นเข้าไปกราบท่านอาจารย์บุญเพ็งที่วัดป่าวิเวกธรรม ท่านกลับหัวเราะชอบใจที่เรามาเก้อ ตามหาท่านอาจารย์พระมหาบัวไม่พบ

“ใครจะไปรู้ว่าท่านไปไหน ท่านต้องการพักผ่อนยังจะไปกวนอยู่ได้”

“ไปกราบค่ะ ไม่ได้ไปกวน” ผู้เขียนขัดขิ้น

“นั่นแหละไปกราบไปกวนมันก็เหมือนกัน ก็ท่านไม่สบายนะ ท่านก็ต้องหาที่พักผ่อน ตามท่านไม่เจอหรอก เมื่อเดือนที่แล้วท่านก็มาขอนแก่น มาพักผ่อนเล่นที่นี่ เราต้องช่วยกันระมัดระวังท่านอาจารย์พระมหาบัวไว้ให้ดี รู้จักทะนุถนอมครูบาอาจารย์ไว้ ให้ท่านอยู่กับพวกเรานานๆ จะดีกว่า นั่นณเฑาะขวามาแล้ว กินข้าวเสียก่อนซิ” ท่านอาจารย์บุญเพ็งนั้นมีเมตตาเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ลูกศิษย์น้ำตาซึมเมื่อเห็นอาหารห่อเล็กถุงน้อยวางอยู่เต็มถาด เป็นอาหารที่พระทุกองค์บิณฑบาตมาได้ตั้งแต่เช้า ยังเหลือไว้เลี้ยงลูกศิษย์ แม้ว่าเราจะทำบุญใส่บาตรทุกเช้าแต่ไม่เคยนึกเลยว่า อาหารเหล่านั้นจะกลับมาเลี้ยงพวกเราเข้าในวันหนึ่ง โดยท่านอาจารย์ออกบิณฑบาตแล้วยังเหลือมาเพื่อแผ่สัตว์โลก ด้วยความรักความอาทรว่าลูกศิษย์จะหิวโหย ทำให้ตื่นตันจนกินไม่ลง

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงทานข้าวกันบาตรท่านอาจารย์ได้ทุกครั้งอย่างสนิทใจ ไม่เคยเลือกว่าจะตักสิ่งนั้นสิ่งนี้ จะเป็นทุเรียน ปลายั้ว ผักต้ม ปนมากับข้าว ตักส่วนไหนได้ก็ทานได้ทั้งหมด เพราะอาหารเหล่านั้นเป็นสิ่งบริสุทธิ์ได้มาด้วยบารมีอันสูงยิ่งของท่านอาจารย์ และเป็นอาหารที่ดีที่สุดของผู้นำมาถวาย ไม่ว่าจะปรุงแต่งให้เลอเลิศอย่างไร ท่านก็จะตักรวมลงในบาตร ฉันทด้วยความสงบ ส้ารวม และสะอาด ไม่ติดในรสของอาหาร ครูบา

อาจารย์ทุกองค์ท่านฉันอย่างนี้ เราต้องทำตามท่านให้ได้ เพราะฉะนั้น เมื่อมีผู้กล่าวว่า อาหารนั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์ เป็นยาแก้โรคร้ายไข้เจ็บ ผู้เขียนจึงมีความคิดไม่เหมือนผู้อื่น รู้แต่เพียงว่า ท่านสอนไม่ให้ติดในรสอาหาร ท่านสอนให้เป็นคนเลี้ยงง่าย ผู้เขียนรับอาหารกันบาตรมาทานได้อย่างสบาย ไม่เลือกว่าจะมีอะไรปนเปกันมาบ้าง เป็นการฝึกฝนตัวเองอีกวิธีหนึ่ง เมื่อไม่ติดในเรื่องอาหารการกินแล้ว ก็ไม่ติดในเรื่องอื่นๆ ถ้ายังติดอยู่บ้าง เมื่อรู้ตัวก็จะละได้โดยง่ายจากสิ่งที่เราหลงไหล ละได้ วางได้ในที่สุด แล้วเราก็จะเบา สบายใจ เป็นอย่างยิ่ง

กลับจากอีสานคราวนั้น นั่งอยู่ในกรุงเทพฯ ได้สองวันก็ต้องเดินทางไปสู่ระทางภาค ตะวันออก พบผู้ปฏิบัติธรรมหลายคนเล่าให้ฟังว่า เมื่อเข้าได้ใส่บาตรท่านอาจารย์พระมหาบัว ผู้เขียนถึงกับร้องอะอะว่าพบท่านที่ไหน เขาก็บอกว่าท่านอาจารย์มาพักอยู่ที่บางละมุง เพราะเห็นตื้นที่วัดป่าบ้านตาดมาก จึงมาหาที่อยู่สงบๆ เพื่อสังขารจะได้พักผ่อนบ้าง โอ้เอ๋ย เราหรืออุตสาหะตั้งต้นตามท่านไปถึงขอนแก่น อุดร หนองคาย ก็ไม่พบ ท่านกลับมาอยู่แถวๆ บ้านเรานี่เอง เรื่องนี้สอนให้ตัวเองรู้ว่า อย่าไปทำเก่งกับครูบาอาจารย์ไม่ได้เป็นอันขาด เรามันอยู่เพียงปลายอ้อปลายแฉมเท่านั้น

ในตอนเช้าวันต่อมา จึงเข้าไปกราบท่านในสถานปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่ง บนปากฝั่งทะเลตะวันออก ท่านอาจารย์ถามด้วยความเมตตาและอารมณ์ขันเมื่อทราบว่าคุณศิษย์ตามล่าพระอาจารย์สุดเหวี่ยงทีเดียว

“แล้วรู้ได้อย่างไรว่าอาจารย์อยู่ที่นี้”

“ก็ใช้วิชาตำรวจเข้าช่วยครับผม” หัวหน้าคณะกราบเรียน ท่านหัวเราะชอบใจ

“เออ ทำยังกับเราเป็นผู้ต้องหาเชียวนะ นี่หลวงตาบัว เวลาไปไหนก็บอกใครไม่ได้ นั่งรถก็ปิดกระจกมิด ยังกับผู้ต้องหาไม่มีผิด ใครรู้เข้าก็มา แหกกันมา ตอนพระอาจารย์มั่น ท่านมรณภาพใหม่ๆ ใครๆ ก็มามะรุมมະดุมเอาจับเรา ต้องหนีขึ้นไปอยู่บนเขาโน่น แล้วมาทำไมกันนี่นะ” ท่านอาจารย์ถามลูกศิษย์ที่นั่งหน้าสลอน

“ก็มากกราบมาเยี่ยมดูว่าท่านอาจารย์เจ็บป่วยเป็นอย่างไรกันบ้าง” ผู้เขียนกราบเรียน

“มาเยี่ยม มาดู ดูแล้วเป็นอย่างไงล่ะ เห็นไหมว่าอาจารย์เป็นอย่างไร สังขารมันชำรุดนะ ก็ต้องพักซิ แล้วอย่าไปบอกใครอีกล่ะว่าเราอยู่นี่” ท่านสั่งกำชับ ซึ่งบรรดาลูกศิษย์รับปากกันแช่ด

“รับปากว่าไม่พูดแล้ว ไปบอกว่า “อย่าบอกใครนะ ว่าอาจารย์อยู่ที่นี้ ต่อๆ กันไป เลยมากันหมดยิ่งยุ่งเข้าไปอีก เราจะพักก็ไม่ได้พักกันละ เป็นไงมาแล้ว บอกว่าป่วยมันก็ไม่

ฟังกัน” ท่านบ่นเรื่อย ๆ “รับรองค่ะว่าจะไม่บอกให้ใครมารบกวนท่านเป็นอันขาด” เราทุกคนรับปากกับท่านอย่างมั่นคง แล้วให้คนเขาจัดหาน้ำดื่มไว้ถวายตลอดเวลาที่ท่านพักอยู่ในเขตนี้ ท่านอาจารย์บอกว่า

“จะมายุงอะไรเรื่องน้ำเรื่องท่า สมัยเราตุตงค์ น้ำไหนก็กินได้ทั้งนั้น เอามากรองให้สะอาดแล้วก็นั่น”

“ก็สมัยก่อนท่านอาจารย์แข็งแรงดีก็ไม่ใช่ไรชิคะ ตอนนี่ต้องระวังกันหน่อย” ท่านอาจารย์นี้ เพราะท่านคงจะเหน็ดเหนื่อยที่จะเถียงกับคนหัวดื้อเหล่านี้ แต่ท่านก็ทราบดีว่า ลูกศิษย์เคารพและมีความกตัญญูรู้คุณต่อท่านมากเพียงไร จึงมิได้ห้ามปราม พวกเราที่อยู่กันในกรุงเทพฯ พวกกันปิดปากเงียบ สักอาทิตย์หนึ่งจึงไปกราบท่านเพื่อดูแล และหาสิ่งที่จำเป็นไปถวาย เมื่อเห็นท่านค่อยยังชั่วขึ้น จึงเพิ่มการไปพบเป็นอาทิตย์ละสองครั้ง จะสังเกตได้ชัดว่า จากการได้พักผ่อนเต็มที่ ไม่มีผู้ใดนำกิเลสไปให้ท่านชำระชะล้าง ทำให้ท่านอาจารย์แข็งแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เราจึงไปกราบท่านได้วันเว้นวัน ท่านอาจารย์ได้สั่งสอนการปฏิบัติภาวนาให้วันละสิบห้านาทีบ้าง ยี่สิบนาทีบ้าง หลังจากที่ท่านฉันแล้ว เราก็จะทานอาหารกันอย่างเร่งด่วนและขอโอกาสที่จะได้ฟังธรรมอันวิเศษจากท่าน

“ใครๆ เขาก็ว่า หลวงตาบัวดู ดุยังงี้ ก็คนมันเข้ามาเอาแต่เรื่องร้อนใจมาให้ จะไม่ให้ดูกิเลสที่คนแบกเข้ามาหาได้ยังงี้ คนไม่เข้าใจก็ว่าดู มันเหมือนกับมีน้ำสองถังนะ ถังหนึ่งเป็นน้ำสกปรก น้ำพุ่งออกมาแรงเประอะเปื่อนไปหมด เราก็ต้องเปิดน้ำที่สะอาดออกมาชะล้าง น้ำที่สะอาดนั้นต้องพุ่งแรงกว่าจึงจะชะล้างสิ่งสกปรกออกได้หมดสิ้น เข้าใจไหมล่ะ” ทุกคนรับว่าเข้าใจ ผู้เขียนจึงกราบเรียนถามว่า

“เมื่อตอนที่ไปวัดป่าบ้านตาด ท่านอาจารย์ไม่อยู่ อยากจะสนทนาธรรมกับใครก็ได้ ไม่ได้ พระแต่ละองค์ท่านไม่สนใจจะคุยกับพวกเราเลยคะ ถามอะไรท่านไม่ได้ ผู้ที่ติดขัดในการภาวนาทั้งหลายจึงเป็นคนนำสงสารเพราะไม่มีที่พึ่ง กราบเรียนถามท่านปัญญา ท่านก็ถามคำตอบคำ องค์กรอื่น ๆ ท่านก็ดูเหมือนไม่อยากจะคุยกับใครเลย ทำไม่จึงเป็นเช่นนั้นคะ”

“ท่านปัญญาท่านเป็นพระที่ดีมาก ถามข้อสงสัยท่านก็ตอบให้แล้วจะเอาอะไรอีก ส่วนพระองค์อื่น ๆ ท่านก็คงจะรู้ว่าผู้แบกกิเลสเข้าไปหาท่านนั้นเป็นอย่างไร และตัวท่านเองเป็นอย่างไร ท่านจึงไม่อยากจะพูดจะตอบ ท่านจึงระมัดระวังมากนะในเรื่องนี้” ท่านอาจารย์อธิบายกว้าง ๆ

“นำสงสารคนเหล่านี้ละคะ ยิ่งเป็นผู้หญิงท่านยิ่งไม่มอง ดูเหมือนท่านรังเกียจพวกผู้หญิง”

“เรื่องอะไรจะไปรังเกียจ เพราะแม่เราก็เป็นผู้หญิงนี่นะ แต่ท่านรู้จักดีว่าผู้หญิงเป็นอย่างไร และท่านเป็นอย่างไรต่างหากเล่า เข้าใจไหม?” ฟังแล้วได้สติ ผู้เขียนจึงก้มลงกราบไม่มีข้อสงสัยอีก

“เข้าใจคะ เข้าใจดีแล้ว”

“เออ นั่นละ ก็เท่านั้นละ กลับไปเสียทีซี” ท่านอาจารย์ไล่เลย ผู้เขียนจึงร้องขึ้นว่า

“อะไรกันคะ ขอเวลาครึ่งชั่วโมง นี่ยังคุยกันได้ไม่กี่นาที” คราวนี้ท่านอาจารย์หัวเราะขึ้น

“อ้อ มันนับไว้เลยนะว่ากี่นาทีแล้ว เพิ่งจะสิบนาที สิบห้านาที สิบเจ็ดนาที ยังไม่หมดเวลาที่ขอละ ยังงั้นรี?” ลูกศิษย์หัวเราะก๊ิก

“ก็ยังไม่ทันหมดเวลาเลย กำลังจะถามว่า ศาลาฉันมีอะไรขาดอีกบ้าง จะสร้างถึงน้ำฝนหรือเปล่าคะ?” ผู้เขียนพยายามยืดเวลาต่อ ท่านก็ตอบว่า

“ศาลาที่สร้างขึ้นเพราะพระที่มาปฏิบัติในสถานที่นี้ ท่านไม่มีที่ฉันรวมกัน จึงสร้างศาลาเล็ก ๆ ไว้ให้ท่าน เขาอาจจะสร้างถึงน้ำฝนหรือจะใช้แท่งค้ำน้ำก็ไม่ทราบ”

“ถ้าจะใช้แท่งค้ำน้ำ พวกเราจะได้นำมาถวายคะ แต่ถ้าสร้างถึงน้ำฝนคอนกรีต ก็จะได้ไม่นำมา”

“ก็ต้องถามคนสร้างเขาซิ เราไม่รู้เรื่องของเขาหรอก บอกว่าศาลาให้พระฉันไม่มีเขาก็สร้างให้ ต้องแล้วแต่คนสร้างเขา ไปเสียทีซี คนพวกนี้เป็นยังไงวะ ไล่ไม่ครบสามครั้งเป็นไม่ไปซิหน้า” ท่านอาจารย์ไล่ แล้วหัวเราะขันในความดีของลูกศิษย์ ท่านทราบดีว่า ที่ดีก็เพื่อจะตัดวงจรธรรมจากท่าน เมื่อให้จนเหนื่อยแล้วท่านจึงไล่ ลูกศิษย์ต้องกราบลาลงมาด้วยความเสียดาย

ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน มีโรคภัยไข้เจ็บประจำอยู่คือโรคหัวใจ ซึ่งในเวลากำเริบ ท่านต้องเก็บตัวอยู่อย่างเงียบเชียบในกุฏิ มิให้ใครมารบกวนได้ แม้พระลูกศิษย์จะคอยเฝ้าอยู่ใต้ถุนกุฏิหรืออยู่ใกล้ ๆ ท่านก็จะไล่ไม่ให้อยู่ แล้วท่านจึงนั่งปฏิบัติภาวนาอย่างสะดวกปลอดโปร่ง เมื่ออาการเจ็บป่วยทุเลาลง ท่านจึงจะออกมาเอง ในขณะที่ภาวนานั้นท่านเล่าว่า มีอาการเจ็บปวดที่หัวใจเหมือนมีอะไรปักเสียบอยู่ในนั้น จะหายใจไม่ใคร่ได้ ท่านต้องค่อย ๆ ผ่อนลมหายใจเข้าออกแต่ละครั้งด้วยความยากลำบาก เคยเป็นมากถึงขนาดกำหนดวันละสังขารไว้แล้ว แต่ยังเป็นห่วงหมู่เพื่อนพระที่อยู่กับท่านว่าจะพาดตนเองไปไม่ตลอดรอดฝั่ง ท่านจึงต้องรักษาสังขารนี้ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหมู่เพื่อนต่อไปอีก

ระยะเวลาหนึ่ง ลูกศิษย์ทั้งหลายฟังแล้วก็ใจฝ่อ ท่านก็เตือนแรงๆ ว่า ให้รีบไปปฏิบัติกันเข้า จะมัวมานั่งพูดอยู่ทำไม ไม่มีอะไรจะต้องถาม ปฏิบัติแล้วก็จะรู้เอง ซึ่งจริงของท่าน

เมื่อเข้ากรุงเทพฯ ท่านอาจารย์จะพักชั่วคราวเพียงวันสองวัน ท่านจะไม่บอกให้ใครทราบ ทำธุระเสร็จก็กลับ แต่ถ้าพักหลายวันลูกศิษย์จึงจะทราบ ท่านได้รับบริจาคที่ดินจากแพทย์หญิงคนหนึ่งไว้ ๑๘ ไร่ ท่านอาจารย์ได้สร้างศาลา และกุฏิไว้สำหรับพระ และลูกศิษย์ผู้ติดตามจากจังหวัดอุดรธานี ในบริเวณหน้าที่ดินที่แพทย์หญิงผู้ปฏิบัติธรรมตามรอยท่านอย่างเคร่งครัด เป็นสระบัวขาวกว้างใหญ่ ทั้งสองฟากฝั่งถนน ท่านตั้งชื่อสถานที่แห่งนี้ว่า “สวนแสงธรรม” อยู่บริเวณถนนพุทธมณฑลสายสอง เราจะได้รับฟังธรรม ได้ทำบุญกับท่านด้วยความปีติยินดี นับเป็นกุศลอันสูงยิ่ง ที่ได้ร่วมทำบุญกับพระผู้บริสุทธิ์ เป็นครูบาอาจารย์ของโลกอีกองค์หนึ่ง

ท่านอาจารย์จะพักอยู่เพียงสองสามแห่ง ไม่พักที่วัดใดโดยเฉพาะ เพราะท่านมีวัตรปฏิบัติตนแบบพระป่า รักษาข้ออุตุงควัตรไว้ได้อย่างดีเยี่ยม มิให้ต่างพร้อย ถ้าไปพักที่วัดใดก็เกรงจะทำให้พระที่อื่นลำบากไปกับท่านด้วย ท่านจึงสร้าง “สวนแสงธรรม” ไว้พักเมื่ออยู่ในกรุงเทพฯ และสร้างกุฏิและศาลาเล็กๆ ไว้ที่บางละมุงอีกแห่งหนึ่ง ออกพรรษาท่านก็จะเดินทางไปตามวัดต่างๆ ทางภาคอีสาน ที่มีอุตุงควัตรเหมือนกัน เช่น วัดดอยธรรมเจดีย์ สกลนคร วัดป่าดานวิเวก หนองคาย และฯลฯ เนื่องจากมีลูกศิษย์อยู่ทั่วประเทศท่านจึงเข้ามาในกรุงเทพฯ บางครั้ง ซึ่งจะพักที่สวนแสงธรรม และที่บางละมุง เป็นครั้งคราวเพื่อโปรดสัตว์ เมื่อร่างกายแข็งแรงดี ท่านก็จะเทศน์สั่งสอนไม่เคยขาด ท่านอาจารย์เป็นธรรมะทั้งองค์ ไม่ว่าจะพูดอะไร ผู้ฟังจะได้รับความรู้เป็นอรรถเป็นธรรมทั้งหมด เป็นธรรมะที่เบิกบาน สะอาด ปราศจากกิเลสโดยสิ้นเชิง วันหนึ่งเมื่อลูกศิษย์ขอฟังธรรมจากท่าน เพราะเห็นว่าท่านแข็งแรงแจ่มใสขึ้นแล้ว ท่านก็บ่นว่า

“อะไรๆ ก็พูดให้ฟังจนหมดแล้ว เรามันเหมือนรถโปเก คอยแต่จะเสี้อยู่เรื่อย ขับไปชั่วโมงเข้าคู่เสีสามเดือน ร่างกายมันไม่ดีก็ต้องเข้าคู่ซ่อมเหมือนกัน ดุยาซิ ไม่ทราบของโรงพยาบาลไหนๆ มารวมกันอยู่ที่นี่หมด โรงพยาบาลยังสู้ที่นี่ไม่ได้” ท่านพูดไปแล้วก็ไอบุญดกระแอมช่วยณะแล้วก็เทศน์โปรดสัตว์ทั้งหลายดังนี้

“เอาละ ตั้งใจฟังนะ จะเริ่มละ พระพุทธเจ้าผู้เป็นบรมศาสดาของเรามีพระนามแปลแล้วว่า เป็นผู้มืมหากุณาแก่สัตว์โลกทั้งหลายไม่มีใครเสมอเหมือน นี่เป็นเพราะมาจากจิตใจจริงๆ ด้วยความสงสารแก่สัตว์โลก มิได้เป็นการเสกสรรปั้นยอให้เห็น เป็นไปด้วยความรัก ความเมตตาที่บริสุทธิ์ใจ เพราะใจนั้นบริสุทธิ์แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงขึ้นจากใจย่อมบริสุทธิ์โดยทั่วกัน ในอาการที่แสดงออกต่อสัตว์ ไม่มีอะไรที่จะเป็นพิษเป็นภัยจากพระพุทธเจ้า ในตำนานท่านพูดไว้ว่า พระพุทธเจ้านั้น ถ้าหากจะเทียบทางโลกเหมือน

คนสามัญธรรมดาเราแล้วจะไม่มีเวลาพักผ่อนเลย มีแต่เวลาทำหน้าที่โปรดเมตตา สงเคราะห์สัตว์โลกโดยตลอด สดุดา เทวมนุสฺसान์ คือไม่เพียงสงเคราะห์มนุษย์เท่านั้น ยังสงเคราะห์เทวดาทั้งหลาย ตลอดพรหมโลก สัตว์โลกที่อยู่ในข่ายแห่งความสงเคราะห์ได้ พระองค์จะต้องสงเคราะห์โดยทั่วไป จะไม่มีเวลาเวลา

ตามตำราท่านบอกไว้ว่า พุทธกิจห้าประการคืออะไร-นั่น-คืองานของพระพุทธเจ้า มีห้าประการ เราจะไม่ยกเป็นบาลี จะแปลเป็นภาษาไทยเลย คือในเวลาสามสี่โมงเย็น ก็จะไปประทานพระโอวาทแก่ประชาชนทั้งหลายเล็กน้อย นับแต่พระมหากษัตริย์ลงมาตามลำดับถึงประชาชนทั่วๆ ไป พอสองทุ่มเริ่มประทานโอวาทแก่พระภิกษุสงฆ์ พระองค์จะแก้ไขข้อข้องใจให้ นอกจากประทานโอวาทโดยทั่วถึงกันแล้ว ยังทรงตอบคำถามความสงสัยของเทวดาทั้งหลายด้วย นี่ตอนหกทุ่ม-เที่ยงคืน ทีนี้พอค่อนๆ คืบปัจฉิมยามจะทรงเล็งญาณที่ใครจะมาช้องตาข่ายญาณของพระพุทธเจ้า คือเป็นผู้มีนิสัยที่จะบรรลุธรรมโดยรวดเร็ว แต่ชีวิตจะต้องตายเสียในไม่ช้า ก็ต้องเสด็จออกไปโปรดคนนั้นก่อนเพื่อน ในตอนเช้าก็เสด็จออกบิณฑบาต

ถ้าหากจะคิดตามนี้แล้วพุทธกิจของพระพุทธเจ้า ท่านไม่มีเวลาพักผ่อนเลย แต่ได้ทรงประกาศไว้ว่า นี่เป็นภารกิจของพระองค์ เป็นความจำเป็นของพระพุทธเจ้า ไม่มีใครทำแทนได้ภาระทั้งห้าข้อนี้ เรียกว่าเป็นพุทธวิสัย คือเป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า ดังที่ท่านแสดงธรรมโปรดพระมารดาของท่าน ทรงทำบุพนิมิตขึ้นแสดงธรรม เวลาพระองค์แสดงธรรมองค์หนึ่งแล้ว อีกองค์หนึ่งเดินจงกรมอยู่เสียอย่างนี้ หรือเวลาพระองค์ทรงพักผ่อนบุพนิมิตก็ทรงแสดงธรรมแทนเป็นต้น นี่คือการที่เรียกว่าทำแทนพระองค์ เป็นวิสัยของพระพุทธเจ้า และในพุทธกิจนี้ก็ไม่ใช่ว่าจำเป็นอยู่ตลอดไป เช่นเวลาพระองค์เสด็จไปอยู่ป่าไม่เกี่ยวกับประชาชนท่านใดเลย อยู่ในพรรษา เวลานั้นก็มีช้างอุปถัมภ์พระองค์อยู่ตลอด ในหนังสือกล่าวไว้ไม่เกี่ยวกับประชาชนพระองค์ก็ทรงได้พักผ่อน แต่พระเมตตาท่านมีต่อประชาชนอยู่อย่างสม่ำเสมอภายในจิตใจ

จะเห็นได้ว่า พระเมตตาที่อยู่ในพระทัยของพระพุทธเจ้านั้นเป็นสิ่งบริสุทธิ์ล้วนๆ มีอยู่ตลอดเวลาไม่มีคำว่าบกพร่องเลย นี่คือองค์ศาสดาของพวกเรา เราควรที่จะเห็นใจพระพุทธเจ้าว่ามีเมตตาขนาดไหน ส่วนเรารึไม่ค่อยมีเมตตา ไม่สงสารเจ้าของ เตือดร้อน วุ่นวายก็เพราะเจ้าของทำลายเจ้าของเอง ก็กลับเข้าใจว่าเจ้าของเมตตาเจ้าของเอง เพราะไม่รู้-นั่นซิเป็นของสำคัญ ถ้าหากว่าเราจะทำความจริงจิ่งต่อเราเป็นบางกาล บางเวลาก็ยังจะดี ถ้าพูดถึงเราไม่ค่อยจะเข้มงวดกวดขันในการประพฤติปฏิบัติตน ตามหลักศาสนาเพื่อความดีงามแก่ตนเองไร้นัก ไม่เหมือนกับศาสนาอื่น ๆ เขา ศาสนาอื่นเขาจริงจิ่งมากนะ จะทำอะไรเขาจริงจิ่งมากทีเดียว แต่ศาสนาของเราไม่รู้สึกรู้ว่าจะโลเล ไม่ค่อยจริงจิ่ง แม้แต่พระก็

เหมือนกัน ขึ้นชื่อว่าพุทธบริษัที่แล้ว ส่วนมากมักจะโลเล เป็นนักโลเลกันทั้งนั้น จาก พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายมาแล้ว นับวันแต่จะโลเลไปเรื่อย ๆ

ยังมีสิ่งแวดล้อมช่วยวนมาก ๆ อันนี้เรียกว่า “อธรรม” คือ “ข้าศึก” ของธรรม ก็คือข้าศึกของเรานั้นแหละ มันยังมีมากขึ้นทุก ๆ ทาง ไม่เคยคิดคาดฝันว่าจะมีมันก็มี อย่างที่เราเห็นกันนี้เป็นอย่างไร-เห็นส่วนตาก็เห็น หูได้ยิน ตั้งแต่เกิดมาต้องขอภัยเพราะหลวงตาบ่าวเป็นพระป่า พูดให้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเสียบ้างเพื่อท่านทั้งหลายจะได้ฟัง คือเกิดมาตั้งแต่โคตรแต่เช้าหลวงตาบ่าวไม่เคยเห็นอย่างนั้น ใ้เรื่องทำลายอยู่ทุกวันนี้มันมีแล้วเห็นไหม ปฏิเสธได้ไหม วิทยุ โทรทัศน์ เทวทัต-อ้อ ไม่ใช่ โทรทัศน์นั้น วิดีโอ เป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ความได้มันมีเพียงน้อยนิด ส่วนความเสียหายมันแก้สลิปห้าเปอร์เซ็นต์ ทำความเสียหายแก่พวกเรามาก สำหรับคนที่ไม่เคยคิดอ่านไตร่ตรองอะไรกันเลยก็มีแต่ความเสียหาย ความได้ไม่ค่อยมี

อย่าว่าหลวงตาบ่าวอุตรินะ โคตรพ่อโคตรแม่หลวงตาบ่าวไม่เคยเห็น หรือหลวงตาบ่าวมาเห็น หรือว่าหลวงตาบ่าวดีกว่าพ่อแม่รี? หรือหลวงตาบ่าวมันเลว ถ้ายึดเอาเหตุผล เอาหลักเกณฑ์อันดีจากสิ่งเหล่านี้มาเป็นคติสอนใจกันได้แล้ว สิ่งเหล่านี้จะกลับกลายเป็นสิ่งทำลายตัวเราเองได้เป็นอย่างดี ให้ระมัดระวังสิ่งเหล่านี้ คำว่าอันตราย ๆ เราอย่าไปเข้าใจว่า คนนั้นคนนี้จะมาทำอันตรายต่อเรา ตัวเรานั้นแหละทำลายตัวเอง ตาเห็นก็ทำลาย หูได้ยินก็ทำลาย เพราะไม่ฉลาด-เพราะโง่ ทำตามความเพลิดเพลิน ความเพลิดเพลินนั้นเป็นสื่อของกิเลส เป็นสื่อของธรรมที่จะนำเชื่อเป็นพิษเป็นภัยมาทำลายตัวเรา เราไม่คิดอ่าน จึงชวนกันมาคิดมาอ่าน

ให้มีความจริงจังต่อตนบ้าง เช่น-วันนี้จะรักษาศีล-ว่างั้นนะ, วันนี้จะภาวนา ก็ให้ เป็นรักษาศีลจริง ๆ เป็นการภาวนาจริง ๆ เอาที่ชั่วโง่งวันนี้ ในรอบยี่สิบสี่ชั่วโมงนี้ จะรักษาศีลห้า ศีลแปดอะไรก็แล้วแต่ให้มันขลังบ้างซี ตัวเองไม่ขลังแล้วจะให้ศีลธรรมขลังได้อย่างไร เครื่องมือจะเป็นนิวเคลียร์หรือนิวตรอนก็ตามเถอะ จะเล็ขนาดไหน เก็บไว้มันก็เก็บไว้ มันทำลายอะไรไม่ได้ถ้าเราไม่เอามาทำลายตัวเอง นั่น วันนี้ก็เหมือนกันความคิด ความปรุแต่ง ถ้าเราไม่คิดเอามาทำลายตัวเองมันก็คิดไม่ได้ แล้วความดีก็เหมือนกันถ้าเราไม่คิดทำความดีเพื่อตัวเอง มันก็เป็นความดีไม่ได้ มันจะอยู่ในสิ่งนั้นเท่านั้น แต่มันจะไม่มาสัมผัสสัมพันธ์เพื่อเป็นความดีสำหรับเราได้เลย เพราะเราไม่สนใจ

ศาสนานั่นศักดิ์สิทธิ์แต่เรามันไม่ศักดิ์สิทธิ์ มันโลเล ทำอะไรไม่มีความจริงจัง จะภาวนาสักห้านาที ก็เหมือนจะเอาไปฆ่าในทะเลแวงแล้ว ดินกวัดแกว่งวุ่นวายจะเป็นจะตาย พอที่หลังจะภาวนา-เข็ด! ไม่ได้ภาวนา ร้องว่า โอ๊ย-เมื่อคืนนั่งภาวนาตั้งห้านาทีเกือบตาย! ไม่เห็นได้เรื่องอะไร ฟังซิห้านาทีเกือบตาย เข็ดแล้ว...ที่เวลากิเลสตั้มไม่เห็นมันเข็ด

นี่ให้จำให้ดี นี่เป็นข้อหนึ่ง พวกเราเสียเปรียบตัวเองอยู่ตลอด เสียเปรียบฝ่ายต่ำที่มีอยู่กับตัวเองนั่นแหละ ถ้าเราอยากให้ศาสนาของเราลงเป็นของศักดิ์สิทธิ์พิเศษ ลองนำศาสนามาปฏิบัติต่อตัวเองบ้างซิจะเป็นยังไง เมื่อนำศาสนามาปฏิบัติต่อตัวเองแล้ว เรานั้นแหละจะเป็นผู้ล้างขึ้นมาในตัวของเราเอง ไม่มีใครมาคอยเสกสรรปั้นยอให้ซ้ล้ละ เราจะซ้ล้ในตัวของเรา จะมีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความร่่มเย็นเป็นสุขภายในจิตใจ ยิ่งได้มีจิตตภาวนาด้วยแล้วยิ่งมีความสงบเย็น ใจเย็นจิตเย็นอะไรก็สู้ไม่ได้ น้ำแข็งก็สู้ไม่ได้ น้ำแข็งเย็นมากก็เป็นทุกข์ ใจนี้ยิ่งเย็นมากเท่าไรก็ยิ่งมีความสุขความสบายมาก

ให้พากันตั้งใจประพฤติปฏิบัติบ้างซิ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เลิศประเสริฐไม่มีอะไรเสมอเหมือนแล้ว เราพยายามปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนา มีความเมตตา มีความสงสารตนบ้างซิ อย่าให้กิเลสมันหลอกกว่าสงสารตน สงสารตน กิเลสมันมันมีไฟเผาตนอยู่ตลอดเวลา ถ้าสงสารตนจริงๆ ทำได้แล้วคนเราจะสงบร่่มเย็น มนุษย์นี้แหละฉลาดกว่าเพื่อน ไม่มีอะไรฉลาดเกินมนุษย์หรอก แต่บทเวลาโง่ มนุษย์นี้โง่กว่าสัตว์ ไม่มีอะไรโง่กว่ามนุษย์ สิ่งใดที่สัตว์ทำไม่ได้ในสิ่งที่เสียหาย มนุษย์เราทำได้ สิ่งใดที่เป็นความดีงามสัตว์ทำไม่ได้ มนุษย์เราทำได้ นั่น-ถึงว่ามนุษย์เรานี้ฉลาด จึงต้องปฏิบัติตนให้สมกับความฉลาด โดยอรรถโดยธรรมแล้วจะมีความสุขความสบายเจริญรุ่งเรืองขึ้นก็เพราะมนุษย์นี้แหละ ไม่มีใครเกินมนุษย์ได้เลย

ฉะนั้นจึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้นำไปประพฤติปฏิบัติ วันนี้เป็นวันปีใหม่ คำว่าปีใหม่คือให้แก้ตัว อะไรที่ไม่ดีเมื่อวานนี้ ย้อนหลังไปหาปีกลาย ให้ตัดความไม่ดีทั้งหลายทิ้งเสีย พยายามสร้างสมความดีขึ้น นี้เรียกว่าทำการแก้ตัวเอง เรานั้นแหละแก้เรา เพราะเราเป็นผู้ผูกผู้มัดด้วยความไม่ดีของเรา พยายามแก้ตัวเองด้วยความดีทั้งหลาย ต่อไปก็จะมีแต่ความสุขความเจริญ วันนี้เทศน์เพียงเท่านี้แหละ เอาละนะ พอ เหนื่อยแล้ว

การไปกราบท่านอาจารย์ทุกครั้งเป็นการไปทำบุญ ใครมีอะไรก็นำมาถวาย จะเป็นอาหาร ข้าวของ เงินทอง ท่านอาจารย์จะรับไว้เพื่อแจกจ่ายต่อผู้คนอื่น ๆ ต่อไป ไม่มีอะไรเก็บสะสมไว้เลย อาหารทุกปีนโต ทุกสัปดาห์มีมากขึ้นทุกวัน ข้าวทุกเมล็ด แกง ผัด ทุกชิ้นที่ท่านอาจารย์ตกลงไปรวมไว้ในบาตรนั้น เป็นสิ่งที่ผู้คนบรรจงจัดหามาถวายเพื่อเป็นบุญเป็นกุศลทั้งนั้น สิ่งของเหล่านี้จึงเป็นของดีเลิศ และเมื่อพิจารณาลึกลงไปอีกจะเห็นความชาญฉลาดขององค์สมเด็จพระศาสดา ที่ทรงให้ฉันในบาตรเป็นวัตร เพราะเท่าที่ได้พบและเห็นข้อปฏิบัติของท่านอาจารย์ทุกครั้งหลังจากที่ท่านกลับจากบิณฑบาตแล้ว ผู้คนจะตามมาถวายข้าวปลาอาหารอีกมากมาย ถ้าจะให้ฉันก็คงจะฉันได้ไม่ทั่วถึงทุกคน แต่ท่านจะตัดข้าวปลาอาหารเหล่านั้นไว้อย่างละซ้อสองซ้อ ให้เจ้าของได้เห็นและเกิดปีติโดยทั่วถึงกัน

หลังจากนั้นจะให้พี่แม่เมตตา พิจารณาอาหารแล้วจึงฉัน เห็นท่านอาจารย์จัดอาหารลงบาตรแต่ละวันแล้วรู้สึกเหนื่อยแทนท่าน ท่านเคยบ่นขึ้น ๆ ว่า นับวันจะมีผู้คนนำอาหารมามากมายมากขึ้นทุกที นักเข่ากว่าจะได้ฉันก็คงจะป่วย เพราะจัดอาหารไม่เสร็จสักที ผู้เขียนเคยกราบเรียนถามถึงการทำบุญว่า ทำไมคนโน้นคนนี้จึงร่ำรวยสามารถทำบุญได้มากกว่าคนอื่น ๆ ท่านจะย้อนถามดู ๆ ทันที้

“แล้วมันเรื่องอะไรของเรา ใครเขาจะร่ำรวยทำบุญมากน้อยแค่ไหน ไปสนใจทำไม”

“อ้าว ก็อยากรู้อะไรบ้างสิคะ เราจะได้ทำบุญเหมือนเขาบ้าง เกิดใหม่จะได้ไม่ลำบากอย่างนี้” ผู้เขียนตอบชื่อ ๆ ท่านอาจารย์มองลูกศิษย์แล้วชี้แจงด้วยความเมตตาสงสาร

“บุญนั้นมีหลายอย่าง เราก็มียุญของเราอย่าง เขาก็มีบุญของเขาอย่าง ที่ว่าคนโน้นคนนี้ทำบุญอะไรมานั้นจะนำมาเทียบกันไม่ได้ ก็คนมันทำมาคนละอย่างไม่เหมือนกัน เรื่องทรัพย์สินเงินทองนั้นเป็นสมบัติของโลก ใครมีมากก็ทำมาก ใครมีน้อยก็ทำน้อย ตามกำลังฐานะของแต่ละบุคคล อีกหน่อยเราก็มีอย่างเขา การทำบุญนั้นเหมือนกับการเปิดประตู ถ้าเราเปิดประตูน้อย อากาศก็เข้ามาน้อย ถ้าเราเปิดประตูหน้าต่างให้กว้างมาก อากาศก็เข้ามามาก บ้านช่องก็ร่มเย็น อากาศถ่ายเทได้สะดวก เราก็อยู่ได้สบายปลอดภัย หายใจได้สะดวก ถ้าเราปิดประตูหมด หน้าต่างก็ปิด เป็นยังงี้-ไม่มีอากาศหายใจ ร้อน-ตายกันพอดี จะมานั่งสงสัยอะไรไม่เข้าเรื่อง เข้าใจไหมเล่าที่ว่าให้ฟังนี่นะ” ท่านอาจารย์อธิบายเรื่องบุญไว้ง่าย ๆ แต่ชัดเจนนัก ผู้เขียนก็มลงกราบรับคำสอนด้วยความเข้าใจอย่างซาบซึ้ง แต่ก็ถามต่อเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวเองและเพื่อนผู้ฟังคนอื่น ๆ จะได้รับความรู้ด้วย

“พอทำบุญเสร็จท่านก็สอนให้แม่เมตตา โอ้โฮ-ท่านอาจารย์คะ พระพุทธเจ้าท่านสอนให้แม่เมตตาแก่สัตว์ทุกชนิด นับหยาบ ๆ ได้ตั้งสิบสองประเภท บุญที่ทำมีน้อยนิดเดียวมันจะพอกันหรือคะกับจำนวนผู้ที่เราแม่เมตตาให้”

“พอซิทำไมจะไม่พอ ถึงทำน้อยก็ยังดีกว่าไม่ทำเลยละ เราทำอยู่เสมอ ๆ มันก็มากขึ้นมาเองแหละจะให้มากสมใจอย่างไร แม้แต่ตัวเราเองยังไม่สมใจเรา ก็เรารับประทานอาหารนะ ทานทีละช้อน ทีละคำ ต่อไปก็มากขึ้น หลายช้อน หลายคำ สุดท้ายมันก็อิ่มได้นะ” ท่านอาจารย์สอนง่าย ๆ แต่ลูกศิษย์อดถามไม่ได้

“หนูว่าที่หนูทำมันทีละหยด ไม่ใช่ทีละช้อน” ท่านตอบทันทีว่า

“ทีละหยด...ก็เห็นไหมเล่าที่น้ำมันท่วมบ้านท่วมเมือง กรุงเทพฯมหานครใครมาเป็นผู้ว่า กทม. ไม่ได้ ถูกเขาให้ออก เพราะน้ำท่วม กำจัดน้ำท่วมให้เขาไม่ได้ นั่น-เห็น

ไหม? ว่าที่ละหยดมันเป็นอย่างไร ก็บอกแล้วไว้ในหนังสือยังมีนี่นา ฝนตกทีละหยดละหยาดทำน้ำให้เต็มได้ฉันใด ผู้ที่ทำบุญทีละน้อยก็สามารถทำบุญให้เต็มได้ฉันนั้น”

“แล้วผู้ที่เราทำบุญอุทิศให้มีมากมายหลายทิศ มันจะพอกันหรือคะท่านอาจารย์”
ลูกศิษย์ถามย้ำให้แน่ใจ

“ก็ใจเรามีมากมายหลายทิศยิ่งกว่านั้น จะว่ายังไง ใจเรามีมากมายรอบทิศรอบด้านทำไมจะไม่พอกัน”

“เช่นใส่บาตรพระองค์เดียว...?”

“องค์เดียวก็จะเป็นไรไป เราใส่บาตรพระ-พระแปลว่าประเสริฐว่าไง บุญธรรมทั้งหลายจะหาประมาณไม่ได้ ไม่มีอะไรมาเปรียบเทียบ ไม่มีอะไรเป็นคู่แข่ง เช่นสัตว์ทั้งหลายมีมากธรรมไม่เพียงพอ ไม่ใช่เป็นคู่แข่งกัน เพราะธรรมนั้นมีอยู่เสมอ มีตลอดเวลา ไม่นั้นจะเรียกว่า โลกุตระธรรมหรือ โลกุตระธรรมคือธรรมเหนือโลก แต่เราอย่าให้เป็นตรงกันข้าม อย่าให้โลกเหนือธรรมก็แล้วกัน โลกเหนือธรรมก็คือความซี้เกียจทั้งนั้น มันอยู่เหนือความขยัน เข้าใจไหม? ทำอะไรก็มีความซี้เกียจเข้าครอบครอง นั่นแหละที่เรียกว่าโลกเหนือธรรม ท่านกล่าวไว้ว่า “ธรรมเหนือโลก” พระพุทธเจ้าท่านเป็นธรรมเหนือโลก สวาททั้งหลายก็เป็นธรรมเหนือโลก ส่วนเราอย่าให้มันเป็นธรรมใต้โลกก็แล้วกัน”

“ตอนนี้ความจริงก็ไม่ได้ซี้เกียจนะคะ ทำหกทุ่มก็ยังไม่เสร็จธุระ ยังสวดมนต์ภาวนาอยู่ในห้องพระ”

“เฮ้ย ทีตอนซี้เกียจจะไม่เอามาพูด” ท่านอาจารย์ขัดขึ้นบ้างพร้อมเสียงหัวเราะของลูกศิษย์ทั้งหลายที่ท่านอาจารย์รู้ทันพวกเราทุกอย่าง

“ว่าไง เอาความซี้เกียจมาพูดบ้างซี” ท่านย้ำ

“ก็ต้องมีซี้เกียจบ้างซีคะ เพราะเข้าขั้นก็ต้องรีบมา” ท่านอาจารย์หัวเราะย้อนว่า

“นั่นแล้ว เออะอะก็รีบมา รีบมา ตอนจะรีบนอนละทำไมไม่พูด เออ นี่เราก็ตูตให้เป็นคตธรรมหรือคะเข้าใจไหม? เราไม่ได้ตำหนิใครโดยเฉพาะ เรื่องอรรถเรื่องธรรมมันไปเกี่ยวข้องกับใคร เราต้องแตะเสียบ้าง แล้วก็แตะผ่านกันไปเรื่อยๆ...ผ่านไปเรื่อยๆ...”
ท่านอาจารย์ชี้กราดไปทั่วทุกคนแล้วหัวเราะ

“คงเหมือนบิลเลียด โดนลูกนี้แรงหน่อย แล้วชิงไปลูกโน้น ลูกนี้ กระทบกันต่อๆไป” ท่านหัวเราะไม่ตอบ

“ท่านอาจารย์คะ พระคาถาเมตตาทหลวงเป็นของหลวงปู่มั่น ใช่ไหมคะ?”

“ก็ของพระพุทธเจ้านั่นละ จะว่ายังไง หลวงตามั่นหรือหลวงปู่มั่น ก็คือพระพุทธเจ้านั่นละ เมตตาทหลวงท่านสอนคนว่าอย่างไร สอนคนให้ฉิบหายรี-หือ?”

“ท่านสอนให้แผ่เมตตาอะ”

“แน่ ก็นั่นแล้ว พระพุทธเจ้าท่านก็เป็นอย่างนั้นแหละ มีแต่ความเมตตาความสงสารสัตว์โลก ให้อภัยโดยตลอด ถ้าเป็นคาถาพระเวทตัดก็จะมีแต่เห็นแก่ตัว ธรรมไม่มีประมาณ โลกก็ไม่มีประมาณ แต่ว่าธรรมนั้นจะต้องเหนือโลก จึงจะลบล้างโลกภายในใจของเราได้ ชนะโลกได้จึงเป็นโลกุตระธรรมไงเล่า เมื่อกี้ก็บอกแล้ว ถ้าจะยกให้เป็นบาลีก็ต้องว่ากันแบบตรงกันข้าม เช่น โลกุตระธรรม-ธรรมกุตระโลก แน่โลกเหนือธรรม-ธรรมเหนือโลก ทีนี้เราจะน้อมเข้ามาเป็นประโยชน์เป็นคติธรรม แล้วเราก็น้อมเข้ามาเพื่อเราว่า ธรรมเหนือโลกเป็นยังไง เราจึงควรทำตัวของเราให้เป็นธรรมเหนือโลก หรือจะให้โลกเหนือธรรม ก็ชี้แจงเข้า บอกแล้วนี่นา” ลูกศิษย์กราบเรียนท่านว่า

“ที่จริงมันเป็นธรรมดาของจิตคน ที่เหมือนน้ำมักจะไหลลงสู่ที่ต่ำเสมออะ”

“เออ-ก็นั่นอะซี ถ้าเป็นธรรมดาของธรรมไม่มีต่ำมีแต่สูง นี่มันเป็นธรรมดาของโลก ไม่ใช่หรือ ธรรมดาของธรรมมันก็แพ้ซีใช้ไหม? เราต้องหาจุดนี้นำมาใช้ให้ได้ซี”

“พวกเราก็ต้องอาศัยท่านอาจารย์แหละอะ เป็นระหัดวิดพวกเรารขึ้นมา” ท่านอาจารย์ฟังลูกศิษย์อุปมาอุปมัยแล้วท่านก็หัวเราะ

“จะคอยแต่อาศัยครูบาอาจารย์เท่านั้นแหละ เรานะสอนแล้ว ก็นำเอาไปปฏิบัติซี จะให้หมาแบกคนทั้งโลก แบกคนโน้น แบกคนนี่ เราก็ตาย มันแยอะ” ท่านอาจารย์สอนแล้วหันไปถามลูกศิษย์ที่มาจากทางไกลอีกคณะหนึ่ง

“เป็นยังไงละ ฟังหลวงตาบัพพูดอย่างนี้นะ”

“ดีเจ้าอะ”

เขาวาหลวงตาบัพดู ก็ดูอย่างนี้แหละ ลูกศิษย์มันเด็ด อาจารย์ก็ต้องดูซิ ถ้าลูกศิษย์ไม่เด็ดแล้ว อาจารย์ก็ไม่ดู ลูกศิษย์มันเด็ด อาจารย์ต้องดู จำไว้” ลูกศิษย์จึงกราบเรียนขึ้นว่า

“ไม่นั้นก็ไม่มีนมัชฌิมาปฏิบัติ” ท่านอาจารย์ฟังแล้วยิ้ม มีลูกศิษย์อีกคณะหนึ่งกราบเรียนว่ากำลังจะขึ้นไปภาคอีสาน เพื่อกราบนมัสการพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบหลายวัด ท่านตอบว่า

“ดีแล้วละ ไปมากก็ได้บุญมาก ถ้าพูดกันตามส่วนแล้ว ทางภาคอีสานมีพระกรรมฐานมากนะ แต่ท่านจะอยู่กันตามป่า ท่านไม่ค่อยออกมา จะมีก็ตอนเช้าๆ ที่ท่านออกบิณฑบาตเท่านั้น”

หลังจากนั้น ผู้เขียนได้เรียนปรึกษาท่านเกี่ยวกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในเขตที่เรารับผิดชอบเกือบจะทุกปีเป็นประจำ ว่าอาจจะต้องนิมนต์ท่านอาจารย์ไปแผ่บารมีให้แก่

คนเหล่านั้น ท่านอาจารย์ตอบว่าให้จัดการแก้ไขกันเอง ให้พิจารณาตามเหตุตามผลว่า เมื่อมีผลร้ายเกิดขึ้นให้ดูที่เหตุ

“ไปดูตามเรื่องตามเหตุการณ์นะสิ่งที่ว่านั้นนะ เรื่องเหล่านี้มันมีอยู่ทั่วไปนั่นแหละ จะว่ามาเป็นเฉพาะเรามันก็ไม่ถูก เมื่อถึงวาระไม่ว่าใครๆ มันก็เป็น”

“แต่ที่อื่นไม่เป็นนะคะ”

“เป็นชิตที่อื่นมันก็จะเป็นอย่างที่เราเสียอีก เวลาเราไม่รู้ก็เหมือนกับเขาไม่เป็น เช่นเดียวกับคนในบ้านของเราตายสักคน ก็เหมือนกับว่าคนทั้งโลกจะเป็นจะตายเหมือนเรา”

“คืออย่างนี้นะคะท่านอาจารย์ สถานที่เรารับผิดชอบมีหลายจังหวัด แต่มีอยู่แห่งเดียวที่เกิดเหตุซ้ำๆ กันมาห้าปีเข้าแล้ว” ผู้เขียนกราบเรียนซ้ำ แต่ท่านอาจารย์กรุณาอธิบายให้แจ่มชัดขึ้นอีก

“ก็เหมือนกับร่างกายของเรานี้แหละ เมื่อมาถึงจุดนี้ตรงนี้มันพิการ อวัยวะส่วนนี้มันพิการแค่นั้นๆ ทุกแห่งที่รับผิดชอบก็เป็นเสมือนอวัยวะของเรา แต่มันมีบางส่วนของพิการส่วนไหนที่พิการก็ต้องรักษาส่วนนั้น เช่น เป็นที่แขนตรงนี้ ก็รักษาตรงนี้ เมื่อมันหายแล้วมาเป็นตรงนั้นอีก ก็รักษาส่วนนั้นๆ ถ้ามันเป็นตรงขาก็ต้องรักษาที่ขา รักษากันไปเรื่อยๆ จะให้มันดีเป็นไปตามใจของเราไม่ได้หรอก อวัยวะของเราคือเขตที่เรารับผิดชอบ มันมีขอบเขตกว้างขวางขนาดไหนก็ต้องแก้ไขไปที่ละจุด เรามีหน้าที่แก้ก็แก้ไปซิ จะมายุ่งอะไรกับหลวงตา ชวนหลวงตาไปยุ่งด้วย ไม่ใช่เรื่องของเราสักหน่อย” ท่านอาจารย์ดูแล้วไล่ให้ออกไปดูเรื่องราวต่างๆ

“ไปซิ จะมานั่งอยู่แล้วจะรู้เรื่องได้อย่างไร ใช้สติปัญญาของตัวเองเข้านั่นแหละ เดียวก็รู้เอง” พวกเราจึงกราบลาท่านออกมา ในวันต่อมาไปทำบุญอีก ท่านอาจารย์ก็ถามว่า

“เป็นไงเล่า ที่ไปดูนะ”

“เป็นเรื่องของคนตาบอดเดินชนต้นไม้คะ” ผู้เขียนกราบเรียน

“แล้วคนตาดีเขาเห็นใช้ไหมล่ะ”

“ใช่คะ ท่านอาจารย์” ท่านอธิบายให้ฟังว่า

“คนตาดีเขาเห็นนี่ว่าต้นไม้อยู่ตรงไหน แต่คนตาบอดมองไม่เห็นก็เลยเดินชนเอาเจ็บตัวไป”

“เราก็ได้แต่บอกเขาว่า ต้นไม้อยู่ตรงนี้นะ อยากเดินชนอีกก็ตามใจเขา” ลูกศิษย์กราบเรียน

“ก็นั่นแล้ว บอกให้แล้วจะชนอีกก็เรื่องของเขา อะไรที่มองไม่เห็นอย่านึกว่ามันไม่มี พระพุทธเจ้าท่านสอนให้ทำความดีจะได้รับผลดีแก่ตนเอง เพราะท่านรู้จักทั้งรูปโลก และ อรูปโลก เราจึงต้องเชื่อท่าน”

ผู้เขียนกราบลาท่านออกมาแล้ว ยังระลึกถึงพระเดชพระคุณที่ท่านดักเตือนสั่งสอน ให้รู้จักพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยเหตุด้วยผล ไม่ใช่พอเกิดเหตุการณ์ใดขึ้นก็ต้องให้ พระเข้าไประงับเกี่ยวแก่กรรมทำพิธีทุกครั้งไป ผู้ใดใครก่อกรรมไว้อย่อมจะได้รับผลกรรมนั้น เมื่อถึงวาระที่ควรจะเป็น ทำให้ไม่ประมาทหรือก้าวก่ายล่วงเกินสิ่งที่เรามองไม่เห็น แต่มีใช้ งามกาย ต่างคนต่างอยู่ไม่ก่อกรรมชั่วช้าลามก สร้างแต่กุศลผลบุญแผ่เมตตาให้แก่สัตว์โลกทั้งหลายซึ่งมีมากมายหลายประเภท แม้จะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลยก็ตาม การแผ่เมตตา นั้นเป็นผลดีต่อตัวเราเพียงประการเดียว ไม่มีผลร้ายใดๆ ทั้งสิ้น สมกับที่มีผู้กล่าวว่า อยู่ที่ ไหนก็ให้เป็นที่รักของมนุษย์ สัตว์ และเทวดาทั่วไป ทุกสิ่งจึงต้องมีเหตุมีผล ผลกรรมไม่ดี ต้องแก้ที่ตัวต้นเหตุ ผลกรรมดีก็ให้ผลแก่ตัวต้นเหตุ เมื่อรู้หาสาเหตุพบแล้วก็แก้ไขได้เสมอ ไม่มีอะไรที่คนมีสติปัญญาจะแก้ไขไม่ได้

ระหว่างที่ท่านอาจารย์มาพักที่บางละมุง ผู้เขียนจะไปถวายอาหารแก่ท่านเสมอ ถ้า ไปไม่ได้ก็จะให้สมัครพรรคพวกในละแวกนั้นไปแทน ถ้ามีสิ่งใดขาดก็ให้จัดหาไปให้ เนื่องจากตัวเองอยู่ในกรุงเทพฯ วันที่จะไปทำบุญเราจะลุกขึ้นทำของกันตั้งแต่ตีสี่ เสร็จตีห้า พอตีห้าครึ่งก็รีบขับรถออกไปบางละมุง กะเวลาให้ทันกับท่านอาจารย์กลับจากบิณฑบาต พอตี เพราะเหตุที่ท่านอาจารย์ฉันมื้อเดียว เราจึงต้องไปให้ทันเวลาฉันของท่านทุกครั้ง มี อยู่ครั้งหนึ่งที่ท่านอาจารย์จัดอาหารเสร็จ เอาผ้าคลุมปากบาตรแล้วผู้เขียนเพิ่งไปถึง ท่าน อาจารย์ตั้งท่าจะให้พรชาวบ้าน ลูกศิษย์ร้องเอะอะขึ้น

“เดี่ยวชิคะ หนูเพิ่งมาถึง ยังไม่ได้ถวายของเลย”

“ทำไมเพิ่งมาเล่า จนพระจะให้พรแล้วยังจะให้หยุดอีกนะ” ท่านดูบ้างที่เห็นเรามา สายไม่เหมือนคนอื่นเขา โดยปกติแล้วท่านไม่ชอบให้ใครทำตัวเป็นจุดเด่นกว่าคนอื่น ให้ ทำทุกอย่างเสมอหน้าเท่าเทียมกันหมด แต่ครั้งนี้ท่านเห็นว่าเราเพิ่งไปถึงจริงๆ ไม่ได้แกล้ง จึงเปิดผ้าคลุมบาตรออก รับประทานแล้วถามว่า

“ออกจากกรุงเทพฯ ก็โมง”

“หกโมงกว่าคะ เลยเข้าไปหน่อย” ท่านอาจารย์ฟังแล้วหันไปหยิบนาฬิกาขึ้นดูนับ เวลาเดินทาง เห็นว่าเราไม่ได้ตั้งใจทำเด่นอะไรท่านก็ไม่ว่า ความเป็นผู้มีระเบียบวินัย ไม่ล้ำหน้าคนอื่นสำคัญนัก เพราะทำให้เกิดความสวยงามพร้อมเพรียง เมื่อสวนแสงธรรมสร้าง

เสร็จใหม่ ๆ ท่านอาจารย์ก็ลงมาจากอุดร ในบริเวณนี้มีหมาแม่ลูกอ่อนครอกหนึ่งวิ่งเข้าวิ่งออก จนท่านสั่งให้คนไปหาไม้เรียวไว้สำหรับหมาพวกนั้น ท่านถามผู้เขียนว่า

“เห็นไหม หมาพวกนี้มันไม่มีระเบียบ เพราะมันเป็นหมา ไม่รู้ภาษาอะไร ซึ่งก็เหมือนคนถ้าไม่มีระเบียบแล้วจะนำดูที่ตรงไหน?” ท่านอาจารย์ตั้งใจจะอบรมผู้เขียนโดยตรง เพราะรู้ว่าลูกศิษย์คนนี้ไม่เหมือนศิษย์อื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเรียบร้อย ผู้เขียนนั่งพนมมือฟังท่านนิ่งๆ เป็นการยอมรับแต่ก็กราบเรียนว่า

“ท่านอาจารย์ให้หาไม้เรียว ลูกหมามันเห็นเข้าวิ่งตามไม้เรียวเป็นพรวนเลย มันไม่รู้จักหกรอกคะ ว่าไม้เรียวคืออะไร”

“เออ ก็ยังไม่โดนเข้านะซิ พอโดนเข้าสักทีมันก็ร้องไปเท่านั้น” ท่านตอบพลางจัดอาหารแล้วหยิบไม้เรียวตีพื้นกระดานขู่ลูกหมา แต่มันก็ไม่กลัวเพราะตีไม่ถูกตัวมันด้วยความเมตตาของท่าน

“หนูไม่เห็นมันจะกลัวเลย” ผู้เขียนกราบเรียนซ้ำด้วยความรำคาญแทนท่าน ท่านอาจารย์จึงให้จับลูกหมาไปขังไว้ในกรงใต้ถุนกุฏิซึ่งตีไม้ตารางไว้โดยรอบ รอจนกว่าพระจะจัดอาหารเสร็จจึงค่อยปล่อย

“จริงๆ นะ มันไม่กลัวไม้เหมือนพวกหนังก่อนแหละ ตีเท่าไรก็ไม่เจ็บ ยังวิ่งเข้ามาให้หวดอยู่นั้นแหละ เราไปอยู่ไหนๆ ก็ตามไปให้หวดให้เจ็บตัว” ท่านอาจารย์บ่นกับผู้เขียน เพราะท่านเรียกพวกเราว่า “พวกหนังก่อน” บ้าง “พวกตีไม่เจ็บ” บ้าง

“ถ้าโดนหวดเจ็บตัวแล้วมันจะฉลาดขึ้นบ้างก็ต้องยอมเจ็บละคะ” ท่านอาจารย์นั่งจัดอาหารไปเจียบๆ สักพักหนึ่ง แม่หมาก็พาลูกๆ เข้ามาอีก มาแสดงความยินดีกันให้ท่านเห็น ท่านอาจารย์ก็ชี้ให้ดู

“นั่น-นั่น เห็นไหม ลูกมันหลุดออกมาได้แล้ว แม่หมามันตั้งใจที่ลูกหลุดออกมาได้ พาลูกมากระโดดโลดเต้นเยาะเย้ยเราอีกด้วย” ท่านอาจารย์พูดแล้วก็หัวเราะด้วยความเมตตา หันมาถามผู้เขียนอีก

“ว่าไง เรานะ หมาที่ขังไว้หลุดออกมาได้อย่างนี้จะเอาผิดกับใคร กับคนที่เอาไปขังหรือกับหมาที่มันหลุดออกมาได้นะ” ผู้เขียนรู้สึกสนุกที่ท่านอาจารย์มีอารมณ์ขันและนำพฤติกรรมของหมามาสั่งสอนเปรียบเทียบให้ลูกศิษย์ฟัง จึงกราบเรียนว่า

“ไม่ใช่ความผิดของหมาหรือคนจับหมาไปขังแน่นอนคะ” ท่านอาจารย์หันมามองแล้วถามต่อ

“แล้วเราว่าเป็นความผิดของใคร?”

“ก็เป็นความผิดของคนสร้างกรรมมา ว่าสร้างยังไงให้หามันหลุดออกมาได้” คราวนี้ท่านอาจารย์หัวเราะพร้อม ๆ ลูกศิษย์อื่น ๆ ทั้งหมด ท่านอาจารย์ร้องขึ้นว่า

“โน่น มันออกไปโน่น ไปเอาผิดกับคนสร้างกรรมโน่นแน่ะ ยังกะปลาไหลเขี้ยวนะ ลื่นไปได้เรื่อย ทีนี้ถ้าคนสร้างกรรมมาเราจะบอกเขาให้ณะว่า สร้างกรรมขังหมาไม่ดีให้หามันหลุดออกมาได้” ผู้เขียนพนมมือกราบเรียนท่านหน้าตาเฉยว่า

“ดีแล้วค่ะ” ท่านอาจารย์ได้ยินแล้วก็หัวเราะอย่างเมตตาเต็มเปี่ยม การคุยกับท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน นั้นจะต้องรับฟังท่านด้วยเหตุผล และเมื่อมีคำถามก็ต้องตอบด้วยเหตุผลเช่นกัน ลูกศิษย์ที่พูดจาตรงแบบขวานผ่าซากนั้นดูเหมือนจะมีเฉพาะผู้เขียน ท่านอาจารย์จึงอบรมสั่งสอนเป็นส่วนตัวเสมอว่า ให้เป็นคนระมัดระวังในการพูดจาอะไรควรพูดจึงพูด อะไรไม่ควรพูดก็อย่าพูด เพราะผู้ฟังอื่น ๆ มิได้มีเมตตาอันสูงส่งอย่างท่านทุกคนไป จะทำให้ผู้ฟังไม่พอใจได้ เหตุที่ท่านเข้าใจลูกศิษย์เป็นอย่างดีนี้เอง ท่านจึงดูตรง ๆ ว่าแรง ๆ ด้วยการชี้ให้ดูลูกหมาที่มันวิ่งเพ่นพ่าน เมื่อถูกจับขังก็จะร้องโหยหวน เพราะไม่เคยถูกขังให้อยู่ในระเบียบวินัย อยากทำอะไรก็ทำ อยากจะพูดอะไรก็พูด

ท่านอาจารย์จะสั่งสอนด้วยถ้อยคำรุนแรงเพียงใดก็ตามก็เป็นธรรมะทั้งหมด ด้วยความรัก เมตตาทะนุถนอมลูกศิษย์ไม่ให้ใครว่าได้ ท่านจึงดูของท่านเสียเอง หวังจะให้ทำตัวเป็นคนดี เป็นผู้ดี และดีพร้อมทุกประการ ความเมตตากรุณาของท่านอาจารย์นั้นแผ่ไพศาลผ่องแผ้วยิ่งนัก ช่วยให้ลูกศิษย์รอดปากเหยี่ยวปากกามาได้ ทั้งที่บางครั้งคันปาก ยิบ ๆ อยากจะพูดอะไรที่เสบ ๆ ร้อน ๆ กับคนที่เราไม่ชอบ แต่ระงับยับยั้งไว้ได้เสมอ ใครจะชั่วจะเลวเพียงไร ก้าวร้าวล่วงเกินต่อเราเพียงไร คำสอนของท่านอาจารย์จะดังก้องเสมอในสำนึกว่า “เราจะต้องไม่ชั่วไม่เลว ไม่ก้าวร้าวดูถูกคนอื่น เหมือนกับที่ผู้อื่นทำกับเรา” ความเป็นคนกับมนุษย์ต่างกันอยู่ตรงนี้

มีหลายครั้งที่ท่านอาจารย์จะเล่าเรื่องการปฏิบัติภาวนาให้ฟัง หรือไม่กี่เป็นเรื่องออก รุดงค์ ที่ท่านได้ผจญกับความหวาดเสียวน่ากลัวหลายเรื่อง แต่ท่านก็เล่าเป็นเรื่องสนุกไปเสียทั้งหมด ทั้งที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่ดุร้าย เช่นเสือ ซึ่งจะได้เรียบเรียงไว้ในโอกาสต่อไป

ระหว่างที่ท่านอาจารย์พักที่บางละมุนนั้น หลังจากฉันเสร็จท่านจะกลับไปกุฏิ ให้พวกที่มาทำบุญร่วมกันทานอาหาร เรียบร้อยแล้วก็จะแยกย้ายกลับไป แต่พวกเรานั้นจะกราบเรียนพระที่อยู่ดูแลปฏิบัติท่านอาจารย์ ให้ขออนุญาตขอเวลาคุยกับท่าน เช่นเมื่อทราบที่ท่านอาจารย์ไม่สบายเกี่ยวกับโรคหัวใจ เราก็พาหมอใหญ่คนหนึ่งร่วมคณะไปด้วย และคณะผู้เขียนเป็นผู้หญิงเสียส่วนใหญ่ หมอที่ไปด้วยก็เป็นผู้หญิงจะขอตรวจดูก็ไม่ได้ เพียงแต่ไปร่วมสังเกตอาการของท่านจากการพูด แม้หมอจะอยากตรวจดูที่เท้าของท่าน อาจารย์แทบแยก็ไม่กล้า เพราะท่านอาจารย์จะนั่งพับเพียบเรียบร้อยเสมอ ผู้เขียนเกรงว่า

หมอมหยุดงานมาดูท่านอาจารย์จะเสียเวลาเปล่า เพราะยังไม่ตรวจตามประสาหมอ จึงต้องกราบเรียนหาเรื่องให้ท่านอาจารย์พูดและเปลี่ยนอิริยาบถเพื่อให้หมอมตรวจด้วยสายตา

“ท่านอาจารย์คะ เวลานั่งสมาธิแล้วจิตไม่ยอมหยุดนิ่ง ท่านอาจารย์สอนให้ฟาดมันลงไป เราจะฟาดด้วยอะไร ฟาดลงตรงไหนคะ?” ก็ฟาดด้วยสตินั่นแหละ ถ้าจิตมันไม่ยอมนิ่งก็เอาสติคอยจับดูว่าทำไมสงบไม่นิ่งเพราะอะไร ก็ฟาดมันลงไปตรงนั้น จึงว่าให้สอนตัวเองอยู่ตลอดเวลา จะมีตัวรู้บอกให้เราทราบถึงความคิดที่แล่นไปโน่นไปนี่ เมื่อสติจับได้แล้วก็รีบแก้ไขประคับประคองให้มันคงให้สงบนิ่งตามที่มันควรเป็น ให้ปฏิบัติบ่อยๆ จึงจะรู้และเกิดความชำนาญขึ้นอย่างไรเล่า” ท่านอธิบายทั้งที่เหนื่อย

“เวลาที่ท่านอาจารย์นั่ง นั่งอย่างไรคะ?”

“ไม่แน่ ถ้านั่งธรรมดาก็นั่งอย่างนี้” ท่านนั่งขัดสมาธิ มือและเท้าขวาซ้อนบนมือและเท้าซ้ายหลังตรง

“ทีนี้ถ้านั่งอยู่คนเดียวเล่าคะ?” ได้ฟังคำถามนี้ท่านมองหน้าเหมือนรู้ใจ ตอบขึ้นว่า

“ก็บอกแล้วว่านั่งสมาธิต้องนั่งอย่างนี้ ยังจะให้นั่งแบบอื่นอยู่อีก เอาถ้านั่งคนเดียวบางทีก็นั่งอย่างนี้” ท่านอาจารย์เหยียดเท้าพรวดออกมาให้ดูสมใจนึก แล้วท่านก็นั่งพับเพียบเรียบร้อยตามเดิม แล้วสอนว่า

“จะนั่งอย่างไรก็ได้ให้มีสติควบคุมกำกับไว้ตลอดเวลา นี่แหละที่ว่าฟาดให้ฟาดตรงนี้ อย่าปล่อยให้กิเลสเข้าครอบงำได้” พอกราบลาท่านอาจารย์ออกมาแล้ว หมอบอกกับเราว่าไม่มีอะไรน่าวิตก อาการของหัวใจนั้นเป็นไปตามสังขารที่เข้าสู่วัยชราของท่าน ผู้เขียนทราบดีว่า ท่านอาจารย์เอาชนะโรคภัยไข้เจ็บเสมอมา บางครั้งท่านเล่าถึงการกำหนดวันจากไปไว้แล้ว แต่ยังห่วงเพื่อนๆ พระด้วยกันและลูกศิษย์ซึ่งยังเอาตัวไม่รอด ท่านว่ารัฐสของการขาดครูบาอาจารย์เป็นอย่างดี สมัยที่ท่านอาจารย์มันมรณภาพใหม่ๆ นั้น ท่านต้องฝึกฝนฟันฝ่าอุปสรรคอย่างเด็ดเดี่ยวมันคงจนบรรลุธรรมสุดยอด ท่านต้องไปอยู่ตามป่าตามเขา ผจญเสือและสัตว์อันน่ากลัวหลายชนิด ซึ่งท่านเล่าให้ฟังดังนี้

“สมัยออกธุดงค์ที่สกลนครนั้น เราทำปะรำเล็กๆ ยกพื้นขึ้นสูงสักศอก เป็นร้านเหมือนเตียงนี้แหละ พอเข้าขึ้นก็เปียกไปหมด เพราะน้ำค้างแรงมาก ใม่ที่อยู่เหนือเราก็เปียก เปียกเหมือนซักผ้า มุ้งต้องตากแดดกันทุกวัน แต่มันทนไม่ไหว หนักเข้าก็ราขึ้น ดูเป็นจ้ำๆ ทั่วไป แต่มันก็สะอาดนะ อยู่อย่างนั้นจนหมดหน้าหนาวก็หมดน้ำค้าง บางทีก็มีเสือเดินผ่านมุ้งเราไปนี่ เสือตัวนี้มันชอบกลอยู่นะ เป็นเสือโคร่ง แต่เข้ามาหากินในบ้านธรรมดาจะมีแต่เสือดาวมาหากินหมา แต่นี้เป็นเสือโคร่งน่ากลัวกว่านะ คนเขามาบอกมาเตือนแล้วให้ระวังเสือ เวลามันเข้าไปในหมู่บ้านไม่รู้มันเข้าทางไหน แต่เวลาออกมันเดินเฉียด

พระ รอยเท้าที่มันเดินเหยียบน้ำค้างผ่านไปเห็นได้ชัด เป็นรอยใหม่สดๆ ร้อนๆ เสือโคร่งตัวนี้กำลังคึกคะนอง แต่มันไม่ได้สนใจอะไรกับเรา ถ้ามันมีอะไรกับเรามันก็ต้องเดินวนเวียนอยู่นะ ดูรอยเท้ามันก็รู้ว่ามันผ่านไปเฉยๆ”

“หนูว่ามันไม่เห็นท่านอาจารย์มากกว่า” ลูกศิษย์กราบเรียนแสดงความเห็น

“จะว่าไม่เห็นได้ยังไง มันเดินเฉียดไปนะ ใครจะฉลาดไปกว่าเสือวะ ความฉลาดของมันนั้นตอนมันกินคนแล้วจึงรู้ว่ามันฉลาด ตอนไปอยู่อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ไปพักบนเขา คนเขาก็ขอร้องว่าไม่ให้ไป เขาว่าไอ้ทุ่งไอ้ป่าอะไรไม่สำคัญหรอก เสือมันไปได้หมดมันน่ากลัวมาก เพราะมันกินคน ที่ว่ามันฉลาดนั้นเป็นอย่างไร เวลาไปกินคนมันก็เลือกพวกที่ออกไปทำอะไรทำสวน มันไปดักที่นั่น ที่อื่นเคยไปมันก็ไม่ไป ไปตามเรียกสวนของคน พอกินปั๊บก็ไปบ้านโน้น หายเงียบไปเลย ไม่ไปซ้ำซากหรอก กินตรงโน้นแล้วก็เปลี่ยนไปตรงนี้ ตรงนั้น...ไม่ซ้ำที่กัน พอข่าวจางๆ คนลืมหาก็กลับมาใหม่อีก กินบ้านเก่าโน้นแหละเคยเห็นมาแล้ว ที่ดงใหญ่ เขาเรียกดงศรีชมภู ดงภูลังกา จึงรู้ว่าเสือกินคนนั้นเป็นอย่างไร มันฉลาดมาก” หัวหน้าคณะของพวกเรากราบเรียนถามว่า

“เขาวัวเสือนี่ ถ้ามันไม่เจ็บ ไม่แก๊ก็จะไม่กินคน จะหาสัตว์อื่นเป็นอาหารจริงไหมครับ”

“ส่วนมากก็จะเป็นอย่างนั้นนะ สำหรับเสือดาวนี้มันก็ไม่มีอะไร คิดว่ามันคงจะคะนองปาก ที่ดงภูลังกามันกัดแล้วก็ไม่ได้กิน คนก็ตายแล้ว แต่มันไม่กิน เหมือนมันกำลังคะนองปาก มันคงเห็นอยู่ในป่าเปลี่ยวคนเดียวก็เลยกัดเอา แต่ไม่กิน หลังจากนั้นมันก็ทำอีก เสือดาวนี้ไม่ได้เป็นเสือแก่หรือเจ็บป่วยอะไร ไม่ใช่เสือลำบากด้วย ถ้าธรรมดาแล้วเสือลำบากถูกเจ็บแล้วจะอาฆาตคนแล้วจึงจะกัดคน”

“ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ของท่านอาจารย์แบน มีที่มากตั้ง ๙๐๐ กว่าไร่ กั้นกำแพงไว้โดยรอบ มีเสือดอยอยู่ในนั้นบ้างหรือเปล่าคะ?” ผู้เขียนกราบเรียนตามประสาโง่

“เฮ้ย มันไม่ติดอยู่หรอก มีทางคนผ่านไปผ่านมาทุกวัน วัดธรรมเจดีย์ไม่ใช่วัดป่าดงอะไรนี่ พื้นที่เป็นโคก เป็นเขาขึ้นไป นั่นแหละมีถ้ำ เคยเห็นไหมล่ะ ถ้าวัดธรรมเจดีย์นะ” ท่านถามขึ้น

“เคยได้ยินท่านอาจารย์แบนหรือพระที่นั่นเล่าให้ฟังเหมือนกันคะว่ามีถ้ำ”

“นั่นแหละมีเรื่องซันๆ อยู่เรื่องหนึ่ง มีเณร ชื่อเณรแป้นไปอยู่วัดนั้นกับพระ แล้วหนีไปนอนในถ้ำ เสือนั้นนานๆ จะมาที วันที่เณรเข้าไปนอนเล่นในถ้ำตั้งแต่พลบค่ำ ยังไม่ทันหลับ ยังไม่ได้เข้าที่ภาวนา ได้ยินเสียงหายใจพืดพาด-พืดพาด เณรก็คิดว่า คนที่ไหนมานอนหายใจใกล้ๆ ก็นึกว่าเป็นพระด้วยกันนั่นแหละ จะเป็นใคร แต่ก็ผิวิตวิสัย ไม่ใช่เวลาจะ

มาเพราะคำแล้ว พอนึกได้ว่าเป็นเสือเท่านั้นแหละ โอ้โฮ มันก็แปลก จิตคนนี่นะ พอนึกว่าเป็นเสือเท่านั้น จิตลงทันทีความที่กลัวตาย จิตลงปั๊บหายเจ็บไปเลย เสือกก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี จนกระทั่งใกล้เวลาบิณฑบาตจิตถอนออกมา พอนึกว่าเสืออยู่ทางนี้ตัวก็เผลอมาอีกทาง ออกวิ่งแนวไปที่ศาลา ปากก็ร้องว่า เสือ ๆ ๆ ลั่นไปหมด

ส่วนเสือนั้นพอมันรู้ว่ามีคนมันก็นิ่งไปตั้งนานแล้ว ส่วนเงรพอจิตถอนก็ร้องลั่นไปถึงศาลา พระท่านก็ดูเอาว่ามาร้องเสือ ๆ อะไรกันวะ เงรนี่นอนตื่นสายแล้วยังมาร้องเอ็ดอีกนะ เงรก็เล่าให้ฟังว่าเห็นเสือจริงๆ เมื่อเช้านี้แหละ ก็พากันไปดู ค่อย ๆ เดินฉากเข้าไป กลัว ๆ กลัว ๆ ฉากเข้าไป ฉากเข้าไป มองดูแล้วว่าไม่มีเสือ ก็เลยเข้าไปดู เห็นแต่รอยของ มัน เงรก็ร้องว่า นี่โรยของมัน-ก็มันไปแล้วนะ จะร้องทำไม มันไปไกลทำทวีปแล้ว วัดตอธรรมเจดีย์มีถ้ำเสืออยู่ตรงนั้นแหละ”

“แต่เรื่องจิตลงนี่ อาจจะเป็นเพราะเงรตกใจจนช็อคไปมากกว่ากระมังคะ? ผู้เขียนกราบเรียนถาม

“ไม่ได้ช็อค เงรแกบอกว่า พอรู้ว่าเสือแกนึกพุทโธทันทีนะ ได้พุทโธเป็นที่ฟัง พอนึกได้จิตก็ลงวูบไปจนกระทั่งสว่างนั้นแหละ”

“เดี๋ยวนี้ยังเป็นถ้ำเหมือนเดิมหรือคะ”

“ก็เหมือนเดิมนั้นแหละ ไม่มีใครไปอยู่หรอก พระท่านก็ไม่ไป มีแต่เงร ก็เงรมันเตี้ยนี่นะ เข้าไปนั่งในถ้ำเสือซึ่งเป็นถ้ำเตี้ย ๆ พอดีกับเสือ เงรกับเสือกก็เลยอยู่ด้วยกันได้พอดี” ทุกคนหัวเราะกันเกรียวทีเดียว ท่านอาจารย์เล่าต่อไปอีกว่า

“ที่จริงมันเป็นถ้ำสำหรับพอให้เสือหลบนอน เงรเห็นลมพัดเย็นดีเข้าไปนอนบ้างเลยเจอกัน ท่านอาจารย์บุญมากก็เคยโดนเสือตัวนี้แหละ ที่หน้าวัดธรรมเจดีย์ ท่านไปกับเงรตั้งแต่ป่าสามสีโมงเย็น เสือตัวนี้มันจะขึ้นไปหาที่นอนของมัน จะหลบจะซ่อนก็ไม่ทัน มันเลยหลบในป่าละเมาะเล็กๆ มีป่าหญ้าคาและต้นไม้ขึ้นเป็นพุ่มรก มันเข้าไปหมอบอยู่ พอคนเข้าไปใกล้มันก็คำราม เสือกก็กลัว คนจะเข้าไปที่นั่นคนก็ตกใจ ท่านอาจารย์บุญมากก็เดินถอยฉากออกมาร้องทักเสือกว่า “เออ มึงอยู่ที่นี่หรือ กูไม่ทำอะไรมึงหรอกนะ ก็กูกลัวแล้วนะซี มึงอยู่นั้นแหละ มึงไม่เป็นไรหรอก แต่มึงอย่าคำรามซิ กูกลัวเหมือนกันนี่นา...” ฟังท่านอาจารย์เล่าแล้วทุกคนหัวเราะอย่างขำข่มอยู่ ท่านเล่าต่อไปว่า “กูไม่ใช่พระอิฐพระปูนนี่หว่า มึงอยู่นั้นแหละ มึงอย่าออกมานะ”

อาจารย์บุญมาท่านสั่งเสือกอย่างนั้นแหละ ขาท่านก็ฉากออกมา...ฉากออกมา...ท่านบอกว่า ขอภัยนะ ขนหน้าแข้งงูไปหมด ไม่ทราบว่าจะไปดูทำไมขนหน้าแข้ง พวกฆราวาสที่ฟังอยู่ฮากันตั้ง ท่านว่า ปรากฏว่านะ ฮู๊ ขนหน้าแข้งงูไปหมด ก็เสือดวงนั้นแหละกำลัง

คะนอง ขณะนี้ทำกำแพงล้อมรอบไว้หมด จะไปมีเสือได้อย่างไร ถ้าจะมีก็มีเสือท่านอาจารย์บุญมา เสือเณรแป้นเท่านั้นแหละ จะมีก็แต่หมูป่า ต้องกันคอกให้มันนอน มันไปเที่ยวไหนๆ ทั้งวันแล้วก็กลับมาอนคอก ไล่มันก็ไม่ไป เหมือนนกตัวหนึ่งที่วัดป่าบ้านตาดนี้แหละ เราเลี้ยงไว้นะ ตอนเข้าพวพระฉันแล้วท่านก็ไปปล่อยเปิดประตูกรงให้เขา เขาก็ไปเที่ยว พอเย็นลงก็กลับมาเข้ากรง ไล่ก็ไม่ไปเหมือนกัน สุดท้ายเราก็ต้องปิดประตูกรงให้เขาเพื่อความปลอดภัยของเขาเอง เข้าขึ้นพระท่านก็เปิดให้ ทำกันอย่างนี้เป็นประจำวัน”

ความเมตตาของท่านอาจารย์และพระวัดป่าบ้านตาดนั้นมีมากมาย ต่อผู้คนและสัตว์ทั้งปวง ผู้เขียนได้พบรูแยะเต็มไปหมด เจ้าของรูแต่ละตัวอ้วนท้วนมีสีสังดงาม เขาจะเฝ้ามองพวกเราผู้ไปเยี่ยมอย่างสัตว์ที่คุ้นเคยกับคนเป็นอย่างดี ในระหว่างเข้าพรรษาไปกราบท่านอาจารย์ไม่พบกับแยะเหล่านี้จึงกราบเรียนถามท่านอาจารย์ ท่านบอกว่า แยะจะอยู่ในรูของตนไม่ออกมาเป็นเวลาหลายเดือน ดูเหมือนมันจะจำศีล ไม่ออกมาให้เห็นเลย แม้แต่ตัวเดียว เราได้พบแต่รูบนพื้นดินที่พระท่านกวาดไว้สะอาด นึกดีใจแทนแยะเหล่านั้นว่า ถ้าอยู่นอกวัดคงโดนจับไปนานแล้ว ขอให้ชนพวกพ้องเข้ามาอยู่ในวัดกันเถิด เพราะปลอดภัยจริงๆ

ท่านอาจารย์ได้พูดถึงการออกธุดงค์ และได้พบว่าขณะนี้มีการตัดไม้ทำลายป่ากันมากมาย จนต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทหารออกไปดูแลรักษาป่ารักษาสัตว์เอาไว้ ท่านพบคนพวกนี้แล้วเสื่อมใสศรัทธา จึงชวนข่าวสารไปให้เป็นคันรถ รวมทั้งอาหารกระป๋อง ขนมเป็นปึกๆ รถชนกันเป็นขบวนยาวทีเดียว ท่านอาจารย์ให้และให้อยู่ตลอดเวลา ผู้คนจึงพากันหลังไหลไปทำบุญกับท่านมากมาย ได้รับความปีติอิ่มเอิบใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการให้ที่บริสุทธิ์สะอาดต่อพระอริยะผู้ทรงความบริสุทธิ์อยู่เหนือจากกิเลสทั้งมวล ท่านได้จัดสรรแจกจ่ายให้แก่ชาวโลกผู้ยากไร้ตลอดมา โดยนำไปจ้จยไปสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ซื้อเครื่องมือทางการแพทย์อันทันสมัยให้โรงพยาบาล

ในทันทีที่ทราบว่ามีผู้เดือดร้อนท่านอาจารย์ก็มีได้นิ่งนอนใจ ที่อยู่ไกลท่านก็ให้ลูกศิษย์เข้าไปดูแลขอทราบรายละเอียด ทหารขอรถพยาบาลท่านก็มอบให้ ดร.เชาวน์ ณ. ศิลวันต์ จัดหารถพยาบาลที่ดีที่สุดให้หนึ่งคัน และรถพยาบาลที่ดีพร้อมใช้ประโยชน์ได้เต็มเปี่ยม มีอุปกรณ์พร้อมสรรพ จำเป็นต้องสั่งซื้อจากเมืองนอก ราคาประมาณคันละห้าแสนขึ้นไป ท่านอาจารย์เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า

“รถจะมาถึงประมาณหกกราฯ หรือกุ่มภาฯ นี้แหละ ทั้งที่นิสัยเราไม่เป็นอย่างนั้นนะ ธรรมดาถ้าหากเป็นเนื้อในหนัง เราก็ต้องเอาหนังในเนื้อของเรา เราไม่เอาเนื้อนอกหนังเป็นอันตราย เนื้อในหนังนะเข้าใจหรือเปล่า” ท่านหันมาถามผู้เขียน

“ไม่ทราบค่ะ ขอคำอธิบาย”

“เฮ้อ อะไร ของแค่นี้ก็ไม่เข้าใจ” ท่านถอนใจเบื่อหน้าลูกศิษย์โง่

“ก็เนื้อในหนังมันก็เนื้อของเราซิคะ?” คนโง่เสมอปรารภขึ้น

“ก็นั่นแล้ว เนื้อของเราจะไปเอาเนื้อใคร เนื้อนอกหนังมันก็ไม่ใช่ของเรา จึงสั่งเขา ไปถึงเมืองนอกนั้นยังงี้แล้ว ไม่งั้นจะสั่งทำไมวะ เนื้อนอกหนังนะ”

“อ้อ ใช่ค่ะ” ลูกศิษย์เพิ่งเข้าใจ

“เฮ้อ นั่นละ ไม่เข้าใจได้ยังไง” ท่านอาจารย์ลำทับ

“ที่แท้ก็เป็นนโยบาย เมตตินไทยแลนด์ ของท่านอาจารย์นั่นเอง” ท่านหัวเราะ

ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน และพระวัดป่าบ้านตาดแต่ละองค์ อยู่ด้วย ผ่าสามผืน บาตรหนึ่งใบ เท่านั้น มีกุฏิพอเอนกาย ส่วนใหญ่ท่านจะอยู่กับธรรมชาติในป่า เพราะธรรมชาติคือธรรมะ เมื่อเดือนกรกฎาคมปีนี้ ท่านอาจารย์ได้ส่งเงินมาให้แปดหมื่นบาท สั่งว่าให้นำไปทำประโยชน์แก่คนพิการ หูหนวก ตาบอด ที่ไหนก็ได้ ผู้เขียนและพรรคพวกจึงบุกเข้าไปตามสถานสงเคราะห์ต่างๆ เช่น สถานสงเคราะห์คนพิการทางสมองและปัญญา ปากเกร็ด ซึ่งมีผู้พิการต้องการความช่วยเหลือหลายอย่าง มีจำนวนประมาณสามร้อยคน สถานฝึกอาชีพคนพิการพระประแดง มีผู้พิการฝึกฝนอาชีพเพื่อช่วยตัวเอง ประมาณสองร้อยคน สถานสงเคราะห์เด็กบ้านราชวิถีหกร้อยคน สถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุงสามร้อยคน สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านบางละมุงสามร้อยกว่าคน

รวมห้าแห่งนี้ยังขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนการสอน ผู้ดูแล อาหารที่ไม่มีประโยชน์เพราะงบประมาณจำกัด เสื้อผ้า และอื่นๆ อีกอีกปาละ เงินแปดหมื่นจึงไม่พอ ท่านอาจารย์ลงมารุงกรุงเทพฯ อาทิตย์เดียวท่านได้ตรวจดูความจำเป็นของแต่ละแห่ง แล้วบอกลูกศิษย์ทั้งหลาย ทุกคนต่างเต็มใจช่วยเหลือ ภายในอาทิตย์เดียวมีเงินรวมทั้งสิ้นสองแสนเศษ นอกจากสถานสงเคราะห์ทั้งห้าแห่งจะได้รับสิ่งที่ต้องการ บางแห่งได้ครบหมด บางแห่งได้ไม่ครบ แต่จะได้รับสิ่งสำคัญอันเป็นหลักใหญ่ เป็นหัวใจของการใช้งานไว้ทั้งหมด เงินที่ยังเหลือได้นำไปแจกตำรวจผู้บาดเจ็บในหน้าที่ ได้ถวายปัจจัยแด่พระภิกษุสงฆ์ที่อาพาธในโรงพยาบาลสงฆ์ ประมาณหนึ่งร้อยรูป ยังมีเงินเหลืออยู่ซึ่งเราไดรวบรวมไว้ให้เป็นค่ายารักษาโรคแก่พระภิกษุผู้อาพาธ และนำมามอบให้โรงพยาบาลสงฆ์ต่อไป ความเมตตาอันบริสุทธิ์เย็นน้ำชื่นใจแผ่ไพศาลไปกว้างขวางนัก ท่านอาจารย์มีชีวิตอยู่ด้วยการให้ ท่านได้ช่วยผู้คนมากมาย ให้อรรถให้ธรรม ให้ข้าวของเงินทองแต่ผู้ยากไร้ในทุกรูปแบบ จนสุดจะรำพันให้ปรากฏในที่นี้
